

MINISTERIE VAN
ONDERWIJS, WETENSCHAP,
CULTUUR EN SPORT
INSPECTIE ONDERWIJS

Staat van het Onderwijs

2020

VOORWOORD

In het schooljaar 2016 – 2017 heeft de Inspectie Onderwijs haar eerste risicoanalyse uitgevoerd. Twee jaar later heeft de tweede risicoanalyse plaatsgevonden. Het doel van een risicoanalyse was om de risicogebieden op scholen in kaart te brengen. De uitkomsten van een risicoanalyse dienen als stimulans voor schoolbesturen, scholen en de overheid om te werken aan de vernieuwing en verandering in het onderwijs. Net zoals in alle verandertrajecten realiseert de Inspectie Onderwijs zich dat interne en externe veranderingen tijd in beslag nemen. Dat betekent ook dat Inspectie Onderwijs zal blijven werken aan de optimalisatie van haar organisatieprocessen.

Om die reden is de Inspectie Onderwijs in 2020 begonnen aan een optimalisatietraject, waarbij de rapportage over de staat van het onderwijs kritisch onder de loep zal worden gelegd. De uitvoering van dit traject zal in juni 2021 van start gaan. Daarbij zal de Inspectie Onderwijs aandacht besteden aan bijvoorbeeld, de wijze waarop zij data verzamelt en de onderzoeksmethoden en -technieken die zij daarbij inzet. De Inspectie Onderwijs wil ook met haar jaarlijkse verslaglegging aansluiten bij de behoefte die het publiek heeft aan informatie over de kwaliteit en de uitvoering van het onderwijs. Met dit intern optimalisatietraject hoopt de Inspectie Onderwijs dat de verslagen over de staat van het onderwijs de komende jaren daadwerkelijk bijdragen aan de nodige veranderingen in het onderwijsveld.

INHOUDSOPGAVE

1. DE STAAT VAN HET CURAÇAOSE ONDERWIJS	6
1.1 DUURZAME ONTWIKKELINGSDOELEN	6
1.2 NATIONALE ONTWIKKELINGEN	6
1.3 COVID-19	7
1.4 ANKER VAN DE STAAT VAN HET ONDERWIJS: DE STAATSREGELING VAN CURAÇAO	7
1.5 DE REIKWIJDTE VAN DIT VERSLAG	7
1.6 DE INHOUD VAN DIT VERSLAG	8
1.7 SAMEN	9
LITERATUURLIJST	11

2. FUNDEREND ONDERWIJS	14
2.1 STAPPEN NAAR EEN BETERE TOEKOMST?	14
2.2 NOODZAAK VOOR FASERING EN PRIORITERING: ONDERWIJSAGENDA 2020-2022	15
2.3 WAT GAAT GOED EN WAAR IS RUIMTE VOOR GROEI?	16
2.4 KENGETALLEN: BESCHRIJVING VAN DE LEERLINGPOPULATIE EN DE BRUTO LEEROPBRENGSTEN	18
2.4.1 DE LEERLINGPOPULATIE	18
2.4.2 DE BRUTO LEEROPBRENGSTEN	20
LITERATUURLIJST	22

3. (VOORTGEZET) SPECIAAL ONDERWIJS	25
3.1 NOODZAAK VOOR DAADWERKELIJKE HERVORMINGEN IN HET SPECIAAL ONDERWIJS	25
3.2 WAAR MOGEN WE TROTS OP ZIJN EN WAT KAN BETER IN HET SPECIAAL ONDERWIJS?	26
3.3 BESCHRIJVING VAN DE LEERLINGPOPULATIE SPECIAAL ONDERWIJS	28
3.4 DE BRUTO LEEROPBRENGSTEN	28
LITERATUURLIJST	29

4.	HET VOORTGEZET ONDERWIJS: VSBO, AGO, HAVO EN VWO	32
4.1	VERNIEUWINGEN IN HET VOORTGEZET ONDERWIJS	32
4.2	AMBITIES NOG NIET GEREALISEERD	32
4.3	WAT GAAT ER GOED EN WAAR MOETEN WE NOG ZORGEN VOOR GROEI?	33
4.4	ANALYSE VAN DE LEERLINGPOPULATIE	36
4.5	RESULTATEN VAN DE ANALYSE VAN DE OPBRENGSTEN	37
	LITERATUURLIJST	39

5.	VEILIGHEID	40
5.1	SCHOOLVEILIGHEID	40
5.2	TOEZICHT OP SCHOOLVEILIGHEID	40
5.3	SCHOOLVEILIGHEID: PERSPECTIEF SCHOOLBESTUREN EN SCHOOLLEIDERS	41
	5.3.1 FYSIEKE VEILIGHEID	41
	5.3.2 SOCIALE VEILIGHEID	43

6.	AANPAK	46
6.1	ALGEMENE AANPAK	46
6.2	ONTWIKKELINGEN IN HET ONDERWIJS	46
6.3	DEMOGRAFISCHE GEGEVENS	46
6.4	OPBRENGSTEN	46
6.5	VEILIGHEID	47

1. DE STAAT VAN HET CURAÇAOSE ONDERWIJS

1.1 DUURZAME ONTWIKKELINGSDOELEN

Tijdens een algemene vergadering van de Verenigde Naties, eind september 2015, hebben 193 lidstaten een ontwikkelingsagenda vastgesteld voor 2015-2030. In de ontwikkelingsagenda zijn zeventien (17) Duurzame Ontwikkelingsdoelen, ook bekend als de sustainable development goals (SDG's), opgenomen die een einde moeten maken aan armoede, ongelijkheid en de negatieve effecten van klimaatverandering.

Aansluitend op de ontwikkelingsagenda van 2015-2030 van de Verenigde Naties heeft de overheid van Curaçao in 2015, in samenwerking met de United Nations Development Programme (UNDP), een nationale ontwikkelingsagenda voor Curaçao opgesteld¹. Voor het onderwijs ligt in deze nationale ontwikkelingsagenda de focus op de continue ontwikkeling van kwaliteitsvol onderwijs, het garanderen van gelijke toegang tot het onderwijs en de bevordering van een levenslang leren voor iedereen. (National Development Plan, 2015, pp. 32).

1.2 NATIONALE ONTWIKKELINGEN

Op nationaal niveau zijn er diverse ontwikkelingen in het onderwijs. Vanaf 2004 zijn onder het Onderwijs en Jongeren Samenwerkings-programma diverse onderwijsvernieuwingen in het onderwijs geïmplementeerd. Denk hierbij aan de implementatie van de leerlingvolgsystemen, het ontwerpen en de ontwikkeling van kerndoelen en leerlijnen en meer aandacht voor integrale leerlingenzorg.

Veranderde eisen ten aanzien van de kwaliteit van het onderwijs hebben geleid tot een aantal aanpassingen in de onderwijswetgeving. Op dit moment wordt gewerkt aan de structurering van het beleid en de wetgeving voor het tertiair onderwijs. De beleidskaders voor het speciaal onderwijs zijn in 2014 geaccordeerd door de Raad van Ministers. Het Ministerie van Onderwijs, Wetenschap, Cultuur en Sport (OWCS) werkt ook aan de wettelijke kaders en kerndoelen voor het speciaal onderwijs.

Om handen en voeten te geven aan de ontwikkeling van het onderwijs in de toekomst heeft de beleidsorganisatie van

¹ Government of Curaçao/UNDP. National Development Plan Building Strengths 2015-2030 (2015)

het Ministerie van OWCS een onderwijs-agenda opgesteld.

De onderwijsagenda biedt een kader waarin de ambities en de focus voor de ontwikkeling van het onderwijs en educatie op Curaçao voor de komende jaren is vastgelegd.

In de concretisering van dat kader streeft de overheid van Curaçao naar een bottom-up aanpak waarbij alle stakeholders zoveel mogelijk worden betrokken. *"In de praktijk blijkt dat resultaten behaald worden als bestuurders, vakbonden, toezichthouders, beleidsmakers, docenten, leerlingen, ouders en burgers welwillend zijn, input geven en input van elkaar serieus nemen. Samen staan wij sterk!"*²

1.3 COVID-19

Het schooljaar 2019-2020 was een bijzonder schooljaar. Curaçao heeft te kampen gehad met de gevolgen van Covid-19. Het vereist flexibiliteit en wendbaarheid van de overheid van Curaçao om te kunnen anticiperen op veranderingen in crisistijden. Leerlingen en studenten waren aangewezen op digitaal onderwijs. De eindtoets funderend onderwijs noch het centraal schriftelijk examen voor het voortgezet onderwijs konden worden afgenomen. Daarnaast bleek ook dat digitaal onderwijs niet toegankelijk was voor alle leerlingen. Dit heeft allerlei uitdagingen met zich meegebracht en ook weer zichtbaar gemaakt dat verbeteringen en vernieuwingen in het onderwijsstelsel niet van tijdelijke aard kunnen zijn. De overheid zal continu moeten blijven werken aan kwaliteitsvol onderwijs en toegankelijkheid van onderwijs voor iedereen.

² Ministerie van Onderwijs, Wetenschap, Cultuur en Sport, Onderwijsagenda 2020-2022.

1.4 ANKER VAN DE STAAT VAN HET ONDERWIJS: DE STAATSREGELING VAN CURAÇAO

De continue verantwoordelijkheid van de overheid voor de kwaliteit en de uitvoering van het onderwijs is nauw verweven met de Staatsregeling van Curaçao. Onderwijs is een aanhoudende zorg van de overheid. In de Staatsregeling van Curaçao is hierover in artikel in 21 lid 1 en lid 2 het volgende opgenomen: *"Het geven van onderwijs is vrij, behoudens het toezicht van de overheid en, voor wat bij landsverordening aangewezen vormen van onderwijs betreft, het onderzoek naar de bekwaamheid en de zedelijkheid van hen die onderwijs geven, een en ander bij landsverordening te regelen"*³. Of de overheid haar verantwoordelijkheid naar behoren draagt, ligt ter toetsing bij het parlement. Het parlement, de Staten van Curaçao, heeft als taak om te toetsen of het door de overheid gevoerd beleid het maatschappelijk belang dient. Daarom legt de regering van Curaçao jaarlijks, conform het artikel 21 lid 9 van de Staatsregeling, verantwoording af aan de Staten van Curaçao over de staat van het onderwijs. In lijn hiermee heeft de Inspectie Onderwijs dit verslag opgesteld met als doel inzicht te bieden in de staat van het onderwijs over het schooljaar 2019-2020.

1.5 DE REIKWIJDTE VAN DIT VERSLAG

De Inspectie Onderwijs houdt in principe toezicht op het gehele onderwijsstelsel op Curaçao. Voor het schooljaar 2019-2020 is er echter voor gekozen het speciaal onderwijs, het funderend onderwijs en het voortgezet

³ Staatsregeling van Curaçao: 04-09-2010, Afkondigingsblad Curaçao 2010, Nr. 86.

onderwijs meer aandacht te geven en deze mee te nemen in de Staat van het Onderwijs.

In deze Staat van het Onderwijs rapporteert de Inspectie Onderwijs alleen over de van overheidswege bekostigde scholen voor het funderend onderwijs, het speciaal onderwijs en het voortgezet (speciaal) onderwijs. Het secundair beroepsonderwijs, het hoger onderwijs en een aantal niet door de overheid bekostigde scholen zijn niet in de rapportage opgenomen.

Momenteel werkt de Inspectie Onderwijs aan een kader om toezicht te houden op de kwaliteit en uitvoering van het secundair beroepsonderwijs. Dit toezicht zal in het schooljaar 2021-2022 meer aandacht krijgen. De staat van het secundair beroepsonderwijs zal in de toekomst aan de verslaglegging van de Inspectie Onderwijs worden toegevoegd.

Ook de wetgeving en het beleid van het hoger onderwijs zijn in ontwikkeling. In de toekomst zal de Inspectie Onderwijs werken aan toezichtkaders voor het hoger onderwijs en ook de staat van het hoger onderwijs in haar verslaglegging opnemen. Het Ministerie van OWCS werkt op dit moment aan een Ministeriële Regeling met Algemene Werking om de inspectie van de niet door de overheid bekostigde instellingen in te kaderen. Om een completer beeld te kunnen geven van de staat van het totale onderwijsstelsel zal de Inspectie Onderwijs in de toekomst ook gaan rapporteren over de staat van alle niet door de overheid bekostigde scholen en onderwijsinstellingen.

In de eerste helft van het schooljaar 2019-2020 lag de focus van de Inspectie Onderwijs op het verzamelen van data voor de tweede risicoanalyse. In de eerste drie

maanden van 2020 is deze analyse uitgevoerd.

1.6 DE INHOUD VAN DIT VERSLAG

De Inspectie Onderwijs legt verantwoording af over de kwaliteit van het onderwijs en over de naleving van de deugdelijkheidseisen zoals die zijn neergelegd in de onderwijswetgeving. Dit verslag biedt actuele informatie over het onderwijsstelsel, waaronder belangrijke ontwikkelingen in het funderend onderwijs, het speciaal onderwijs en het voortgezet onderwijs, inzicht in de demografische gegevens van de leerlingpopulatie en de opbrengsten van het onderwijs in de vorm van informatie over de leerresultaten van leerlingen.

Tevens zijn fysieke en sociale veiligheid in het onderwijs belangrijke indicatoren voor de kwaliteit van het onderwijs. In de afgelopen jaren heeft het Ministerie van OWCS veel aandacht besteed aan de realisatie van kaders voor veilige scholen. De Inspectie Onderwijs heeft in haar risicoanalyse en haar schoolbezoeken van de afgelopen jaren steeds de focus gelegd op zowel de fysieke als sociale veiligheid in het onderwijs. Om de veiligheid op scholen in kaart te brengen, hebben de scholen op aanwijzing van de Inspectie Onderwijs de incidenten per schooljaar vastgelegd. Op basis van door de Inspectie Onderwijs verricht kwalitatief onderzoek wordt inzicht gegeven in de veiligheid op scholen. Het bovenstaande is specifiek als volgt uitgewerkt in het verslag:

Belangrijke ontwikkelingen

1. de belangrijkste ontwikkelingen van het funderend onderwijs, het speciaal onderwijs en het voortgezet onderwijs;

Een beschrijving van de leerlingpopulatie

2. een beschrijving van de leerlingpopulatie per onderwijstype aan de hand van demografische kerncijfers.

Een analyse van de bruto leeropbrengsten

3. bruto leeropbrengsten zijn leeropbrengsten die niet zijn gecorrigeerd voor achtergrondkenmerken van leerlingen zoals het beginniveau van de leerling, de sociaaleconomische status, het intelligentiequotiënt (IQ) etc.⁴;

De bruto leeropbrengsten van het voortgezet onderwijs zijn verkregen door de bruto opbrengsten van het schooljaar 2019-2020 te vergelijken met de bruto opbrengsten van de schooljaren 2017-2018 en 2018-2019, met als doel om eventuele significante verschillen in kaart te brengen en inzicht te krijgen in de interne doorstroom van leerlingen in het voortgezet onderwijs.

Veiligheid

4. inzicht in de veiligheid op de scholen aan de hand van kwalitatief onderzoek.

1.7 SAMEN

De overheid is niet alleen verantwoordelijk voor de kwaliteit van het onderwijs. Scholen staan voor de opdracht om op school-, groeps- en individueel niveau een vertaalslag te maken van het onderwijsbeleid en wet- en regelgeving naar een curriculum dat passend is voor de

leerlingen; passend bij de visie en uitgangspunten van de school.

Scholen en leraren in Curaçao hebben ruimte om eigen inhoudelijke keuzes te maken. Het beleid en de wetgeving van de overheid omkaderen daarbij op landelijk niveau het speelveld; niet meer en niet minder.

Op school-, groeps- en individueel niveau spelen alle componenten van het curriculum in samenhang een rol. Van den Akker (2003)⁵ wijst op het belang van een consistente en coherente uitwerking van alle leerplancomponenten: *“Als het gaat om daadwerkelijke leerplanveranderingen in de school- en klaspraktijk, dan komen vroeg of laat echter alle overige onderdelen ook aan de orde. Zonder consistentie is weinig duurzaamheid van verbeteringen te verwachten. Onderschatting van die complexiteit verklaart mede het veelvuldige falen van leerplanhervormingen.”* Het belang van de consistentie van alle onderdelen in leerplanverandering hebben Van den Akker et al. (2009) doorvertaald naar een curriculaire spinnenweb.

De afgelopen jaren heeft de Inspectie Onderwijs ingezet op zowel nalevingstoezicht als stimulerend toezicht

⁴ Reynolds et al. (2014): Educational Effectiveness Research: a state-of-the-art-review

⁵ Van den Akker (2003) in Veugelaar et al.: De strijd om het curriculum. Onderwijssociologische perspectieven op inhoud, vorm en zeggenschap

om scholen handvatten te bieden om vorm te geven aan kwalitatief goed onderwijs.

Het publiceren van de Staat van het Onderwijs is ook een handvat waarmee de Inspectie Onderwijs hoopt schoolbesturen en scholen te blijven stimuleren om de implementatie van landelijke hervormingen binnen de scholen kritisch onder de loep te blijven leggen en waar nodig aanpassingen door te voeren.

De Inspectie Onderwijs hoopt naast het informeren van het parlement van Curaçao, ook beleidsmakers te inspireren om beleid te ontwikkelen en te schrijven dat gedragen wordt door het onderwijsveld. Beleidskaders waar het onderwijsveld zich eigenaar van voelt en wat in de praktijk ten goede komt van eenieder die deel uitmaakt van en gebruik maakt van het Curaçaos onderwijsstelsel. Vertrouwen dient aan de basis te liggen van alle stappen die in het onderwijs worden genomen.

Daarom ligt de focus van de “Onderwijsagenda van 2020-2022” van het Ministerie van OWCS ook op het winnen van het vertrouwen in het onderwijsveld. Dat doen wij samen, want samen staan wij sterk, en dat betekent: *“Elkaar respecteren, naar elkaar luisteren, verbinden (samenbrengen van denken en handelen), zoeken van overeenkomsten, waarderen van verschillen zijn essentiële elementen voor het versterken van vertrouwen in het onderwijs”* (Onderwijsagenda, 2020).

LITERATUURLIJST

- Ministerie van Onderwijs, Wetenschap, Cultuur en Sport Curaçao, Onderwijsagenda, (2020)
- Government of Curaçao/UNDP National Development Plan Building Strengths 2015-2030 (2015)
- Ministerie van Onderwijs, Wetenschap, Cultuur en Sport, Onderwijsagenda 2020-2022
- Staatregeling van Curaçao: 04-09-2010, Afkondigingsblad Curaçao Nr. 8, (2010)
- Reynolds et al. (2014): Educational Effectiveness Research: a state-of-the-art review
- Van den Akker et al. (2009), Leerplan in ontwikkeling - SLO
- Van den Akker (2003) in Veugelaar et al., De strijd om het curriculum Onderwijssociologische perspectieven op inhoud, vorm en zeggenschap

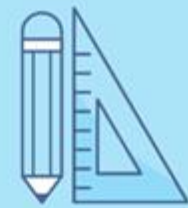

Funderend Onderwijs

Wettelijk kader

Het funderend onderwijs
is geregeld in de
Landsverordening
funderend onderwijs
(P.B. 2008, no. 84)

Ontwikkelingsgericht onderwijs,
flexibele progressie, heterogene
groepen

Feiten

1.

Stappen naar de betere toekomst (maart 1995): het initiële plan voor de hervormingen in het basis- en kleuteronderwijs dateert van maart 1995. Destijds werd het rapport "Stappen naar een betere toekomst" gepresenteerd dat als basis diende voor de vernieuwingen die zouden leiden tot de implementatie van het funderend onderwijs in het onderwijsstelsel.

2.

Kerdoelen en leerlijnen: het Ministerie van OWCS heeft de kerndoelen van het funderend onderwijs gereviseerd. Er zijn voor vier van de acht educatiegebieden leerlijnen ontworpen, ontwikkeld en verstrekt aan scholen.

3.

Volgtoetsen: Voor rekenen en wiskunde heeft het Expertisecentrum voor Toetsen & Examens (ETE) volgtoetsen ontwikkeld en geïmplementeerd in het onderwijsveld. De volgtoetsen voor de educatiegebieden mens en maatschappij en mens, natuur en techniek zijn ontwikkeld, maar nog niet geïmplementeerd. Voor een succesvolle implementatie van volgtoetsen voor deze educatiegebieden is volgens het ETE een optimale uitvoering van deze educatiegebieden in leerprocessen nodig. Hiervoor zijn onder andere goede lesmethoden en leermateriaal nodig. Voor het educatiegebied taal- en geletterdheid (Papiamentu en Nederlands) zijn ook volgtoetsen ontwikkeld. Deze volgtoetsen zullen, na een pretestfase in het schooljaar 2021-2022, in het schooljaar 2022-2023 in scholen worden geïmplementeerd.

Ontwikkelingsgericht onderwijs

Het funderend onderwijs heeft tot doel om kinderen ongeacht hun achtergrond, een brede intellectuele sociale, emotionele, motorische, artistieke en morele vorming te bieden. De leerlingen doorlopen een ononderbroken leerweg (flexibele progressie) en het onderwijs is afgestemd op de vorming en ontwikkeling van de leerlingen. Er is een grote mate van individualisering door differentiatie in groepsverband.

De acht educatiegebieden

Het onderwijs omvat de volgende educatiegebieden: 1. taal, geletterdheid en communicatie, (betrekking hebbend op het Engels, het Nederlands, het Papiamentu en het Spaans;) 2. rekenen en wiskunde; 3. mens en maatschappij; 4. mens, natuur en technologie; 5. culturele en artistieke vorming; 6. gezonde levensstijl en bewegingsonderwijs; 7. sociaal emotionele vorming; 8) algemene vorming

2. FUNDEREND ONDERWIJS

2.1 STAPPEN NAAR EEN BETERE TOEKOMST?

In 2002 is gestart met de implementatie van het funderend onderwijs in het onderwijsstelsel. Sinds de implementatie van het funderend onderwijs zijn er diverse sessies

georganiseerd om de implementatie te evalueren. In 2011 heeft de beleidsorganisatie, in samenwerking met de Stichting Leerplanontwikkeling (SLO) en het onderwijsveld "10 geboden" geformuleerd om een succesvolle implementatie van het funderend onderwijs te realiseren.

TIEN GEBODEN

1

Tijd voor een pas op de plaats

De ambities waren (te) groot: het veld is vernieuwingsmoe. Tijd voor prioritering en fasering.

2

Onderwijsveld meer betrekken bij implementatieprocessen

Veranderingen moeten aansluiten bij de behoeften van de praktijk en het veld. Een goede communicatie e/o regievoering is cruciaal bij implementatie.

3

Leerkracht moet bij het proces betrokken worden

De leerkracht moet zich gehoord, betrokken en beter toegerust voelen.

4

Instrumenten ter uitvoering van de inrichting, ook in het Papiamentu

OH!

Er is een grote behoefte aan leerlijnen, methoden, leermiddelen, toetsen e.d. in het Papiamentu.

5

Ontwikkeling ter verbetering van het fo is een continu proces

Er is een goede aansturing nodig in het fo. Actoren moeten bijeengeroepen worden om samen de inhoud te bespreken.

TIEN GEBODEN

6

Verder investeren in expertiseontwikkeling van onderwijs in het Papiamentu

Er moet meer expertise komen in het Papiamentstalig onderwijs.

7

Ontwikkel onderwijsmethode Nederlands als vreemde taal

Nederlands is een vreemde taal op Curaçao, echter methoden die dat uitgangspunt hebben ontbreken.

8

Via het V&V-stelsel krijgen scholen bekostiging waar ze recht op hebben

De schoolbesturen dienen de scholen te financieren conform het V&V-stelsel, zonder extra financiële lasten toe te voegen.

9

Doelmatigheid en doeltreffendheid worden gewaarborgd bij subsidieverstrekking

De overheid moet beter controleren en ingrijpen als het V&V-stelsel niet wordt nageleefd door de schoolbesturen.

10

Realistische doelstellingen, haalbare stappen en evaluatie zijn onmisbaar in de monitoring van het fo

"Change in education is easy to propose, hard to implement, and extraordinarily difficult to sustain." Deze uitspraak is zeer toepasselijk voor het fo.

Uit de evaluatie is naar voren gekomen dat het onderwijsveld vernieuwingsmoedig was en dat de toerusting van het onderwijsveld met leermiddelen, toetsen, leermethodes en leerlijnen noodzakelijk was om de implementatie van het funderend onderwijs handen en voeten te geven in de praktijk. Het was tijd om een pas op de plaats te maken en de communicatie met het onderwijsveld te verbeteren. De regievoering van de schoolbesturen bij de verdere implementatie van het funderend onderwijs was hierbij van cruciaal belang. Van de “10 geboden” zijn sinds 2011 nog niet alle aandachtspunten opgepakt. Wel zijn er inmiddels kerndoelen, leerlijnen en volgtoetsen ontwikkeld en (deels) ook in gebruik.

2.2 NOODZAAK VOOR FASERING EN PRIORITERING: ONDERWIJSAGENDA 2020-2022

Ondanks de verschillende maatregelen die zijn genomen door het Ministerie van OWCS is het noodzakelijk om het onderwijsveld te blijven versterken bij de implementatie van het funderend onderwijs in de schoolpraktijk. De fasering en prioritering van de verdere implementatie van het funderend onderwijs zijn de afgelopen jaren ondergesneeuwd geraakt. Ook is er een structureel tekort aan middelen om veranderingen in het funderend onderwijs te realiseren. Het oplossen van problemen in het funderend onderwijs vergt interventies van structurele aard.

In een door de beleidsorganisatie opgestelde onderwijsagenda (2020)⁶ zijn er drie kritieke vraagstukken opgenomen die

het Ministerie van OWCS tussen 2020 en 2022 zal oppakken:

1. een optimale implementatie van de kerndoelen en de leerlijnen in het funderend onderwijs;
2. deskundigheidsbevordering van de leerkrachten in het funderend onderwijs;
3. een integrale evaluatie van de effectiviteit van het funderend onderwijs.

Een gedegen evaluatie van de effectiviteit van het onderwijs is na vijfentwintig (25) jaar op z'n plaats. Globale en nationale ontwikkelingen in het onderwijs volgen elkaar in rap tempo op. Het onderwijs op Curaçao kan niet achterblijven. Hopelijk draagt de integrale evaluatie van de effectiviteit van het funderend onderwijs bij aan beleidsinterventies die stimulerend zijn voor de ontwikkeling van het kind, waarbij er oog is voor het pedagogisch en het didactisch vakmanschap van de leerkracht die voor de klas staat. De leerkracht moet toegerust worden met leermethodes, toetsen, leerlijnen enzovoorts, om onderwijs te kunnen verzorgen waarbij ieder kind tot zijn recht komt. De regievoering van de schoolbesturen bij het uitrollen van het beleid is en blijft van cruciaal belang.

Op basis van schoolbezoeken door de jaren heen, gesprekken met schoolbesturen en schoolleiders alsook bureauonderzoek heeft de Inspectie Onderwijs een analyse kunnen maken van wat er goed gaat in het onderwijs en wat beter kan. Een aantal kernonderwerpen worden in paragraaf 2.3 besproken. Ook heeft de Inspectie Onderwijs een aantal kengetallen

⁶ Ministerie van Onderwijs, Wetenschap, Cultuur en Sport: Onderwijsagenda 2020-2022

verzameld over het funderend onderwijs. Deze worden in paragraaf 2.4 besproken.

2.3 WAT GAAT GOED EN WAAR IS RUIMTE VOOR GROEI?

In het schooljaar 2019-2020 zijn er stappen gezet om de fundamentele implementatie van het funderend onderwijs in de praktijk te realiseren. Daarnaast heeft de Coronapandemie gezorgd voor de verstoring van het onderwijs(leer)proces.

Toch heeft het onderwijsveld een aantal mooie stappen gezet in het schooljaar 2019-2020. Er is, echter, ook ruimte voor groei.

In onderstaand tabel (tabel 2.1) geven wij weer wat in het schooljaar 2019-2020 goed is verlopen en waar er ruimte is voor groei.

De in de tabel opgenomen aandachtspunten zijn niet uitputtend. De focus is gelegd op een aantal kernonderwerpen die in het schooljaar 2019-2020 weer in het vizier kwamen van de Inspectie Onderwijs.

STAPPEN NAAR EEN BETERE TOEKOMST

WAT GAAT GOED?	WAT KAN BETER?
<p><i>Scheppers van krachtige leergemeenschappen: bevlogen en krachtige schoolleiders en leerkrachten in het onderwijsveld</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Schoolleiders en leerkrachten blijven onder pittige omstandigheden investeren in de groei van hun scholen en in het scheppen van krachtige leeromgevingen voor hun leerlingen. Schoolleiders en leerkrachten van verschillende schoolbesturen werken vaak samen en wisselen kennis en expertise uit op uiteenlopende gebieden. <p><i>Herinrichting van de schoolorganisatie: processen en procedures</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Schoolleiders zijn processen en procedures aan het beschrijven en vastleggen met, ter ondersteuning hiervan, het leerlingvolgsysteem dat door enkele schoolbesturen wordt ingezet. In relatie hiermee is, voor wat betreft de kwaliteit van de door scholen ingeleverde documenten, vooruitgang geboekt. <p><i>Leerlingenzorg: praktisch en planmatig</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Scholen gaan voor wat betreft de leerlingenzorg steeds meer planmatig en praktischer te werk. Handelingsgericht werken wordt op steeds meer scholen geïntroduceerd. De zorgstructuur wordt strakker ingericht. <p><i>Klassenmanagement</i></p> <ul style="list-style-type: none"> De afgelopen schooljaren hebben diverse leerkrachten trainingen gevolgd op het gebied van klassenmanagement. Tijdens de oograndes van de Inspectie Onderwijs bleek dat de leerkrachten aandacht hadden voor de inrichting van de klassen, het gebruiken van beloningssystemen, het werken met weekplanningen en het zichtbaar maken van (omgangs)regels in de klas. 	<p><i>Tekort aan leerkrachten</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Er is een structureel tekort aan leerkrachten in het funderend onderwijs. <p><i>Aansturing door schoolbesturen</i></p> <ul style="list-style-type: none"> De aansturing van het schoolbestuur is niet alleen een wettelijke verplichting, maar ook van cruciaal belang om de kwaliteit van het onderwijs binnen elke school te kunnen garanderen. Voor de uitvoering van het in het schoolontwikkelingsplan geformuleerd onderwijskundig beleid is er te weinig tijd en ruimte. Er gaat veel tijd verloren aan huishoudelijke en administratieve taken. <p><i>Toerusting van leerkrachten</i></p> <ul style="list-style-type: none"> De toerusting van leerkrachten met leermiddelen, leermethodes, toetsen en leerlijnen is nog niet volledig gerealiseerd. De ontwikkeling van een methode voor Nederlands als vreemde taal staat ook nog steeds hoog op de agenda. <p><i>Het leerlingvolgsysteem</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Er zijn verschillende leerlingvolgsystemen in gebruik in het onderwijsveld. Door hoge onderhoudskosten is er op sommige scholen achterstallig onderhoud met gevolg dat leerlingvolgsystemen niet op alle scholen functioneren. Daarnaast constateerde de Inspectie Onderwijs dat niet alle scholen optimaal gebruik maken van hun leerlingvolgsystemen.

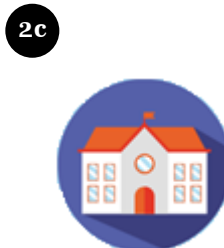
AANTAL
SCHOLEN

57

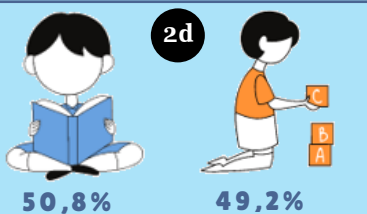
AANTAL
LEERLINGEN

15635

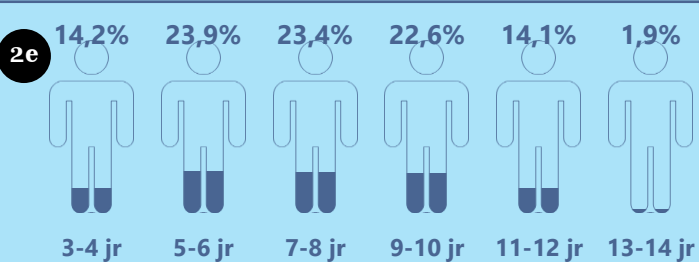

AANTAL LEERLINGEN
PER SCHOOLBESTUUR

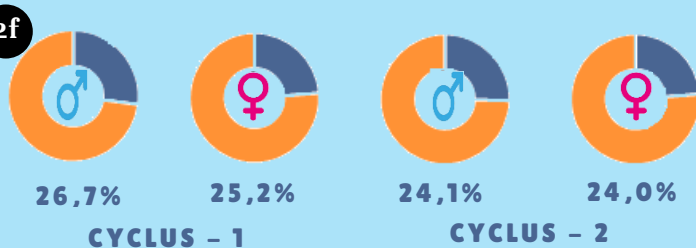
DOS	3999
EBG	216
FSHP	301
RKCSB	8680
SCONS	295
SOZDA	699
VPCO	1445

Leerlingen per sekse (%)

Leerlingen per leeftijdscategorie (%)

Leerlingen per sekse per cyclus (%)

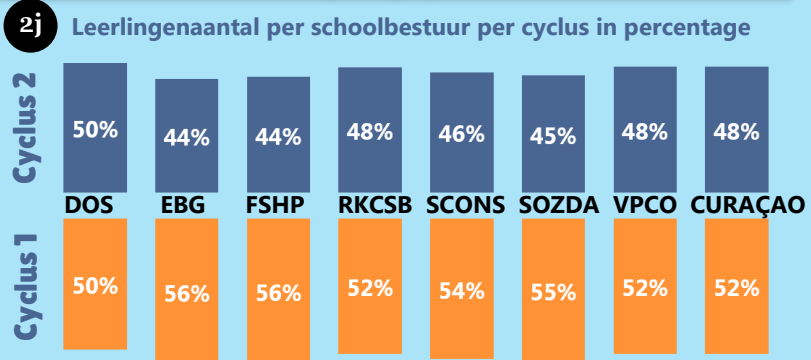
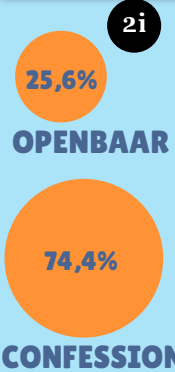
2g

GROEP	SEKSE	GEM.
cyclus 1♂	♂	5,55
cyclus 1♀	♀	5,47
cyclus 2♂	♂	9,90
cyclus 2♀	♀	9,74

Gemiddelde leeftijd

Statistieken van de doorverwijzingsprocedure

Leerling per type schoolbestuur (%) Verdeling in cycli (%)

2.4 KENGETALLEN: BESCHRIJVING VAN DE LEERLINGPOPULATIE EN DE BRUTO LEEROPBRENGSTEN

De Inspectie Onderwijs heeft een aantal kengetallen verzameld over de staat van het funderend onderwijs in het schooljaar 2019-2020.

In paragraaf 2.4 wordt de leerlingpopulatie van het funderend onderwijs beschreven aan de hand van demografische kerncijfers. Gedacht kan worden aan het aantal leerlingen per schoolbestuur en per cyclus, de verdeling van de sekse van leerlingen en de leeftijdsspreiding in het funderend onderwijs

Ook is een analyse gemaakt van de bruto leeropbrengsten. Bruto leeropbrengsten zijn leeropbrengsten die niet zijn gecorrigeerd voor achtergrondkenmerken van leerlingen zoals het beginniveau van de leerling, de sociaaleconomische status, het intelligentiequotiënt (IQ) etc.

In paragraaf 2.4 zullen de kengetallen en de opbrengsten van het schooljaar 2019-2020 worden besproken.

De rapportage over de kengetallen is beschrijvend van aard.

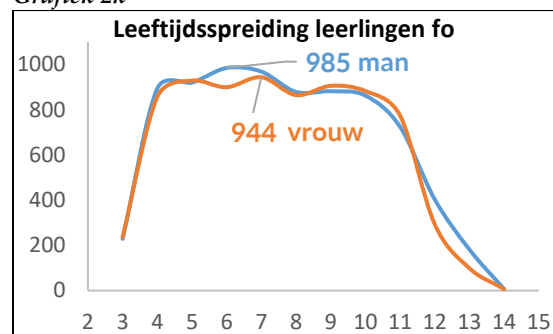
2.4.1 DE LEERLINGPOPULATIE

In de infographics funderend onderwijs op pagina 17 zijn enkele kengetallen opgenomen over het funderend onderwijs. In deze Staat van het Onderwijs rapporteren wij over de leerlingpopulatie van 57 scholen voor het funderend onderwijs.

Het totaal aantal leerlingen op deze scholen bedraagt 15635. De gemiddelde leeftijd is 7,58.

In grafiek 2k is de leeftijdsspreiding weergegeven in absolute aantallen per sekse en in grafiek 2l op pagina 19 is de leeftijdsspreiding weergegeven in percentages per sekse.

Grafiek 2k

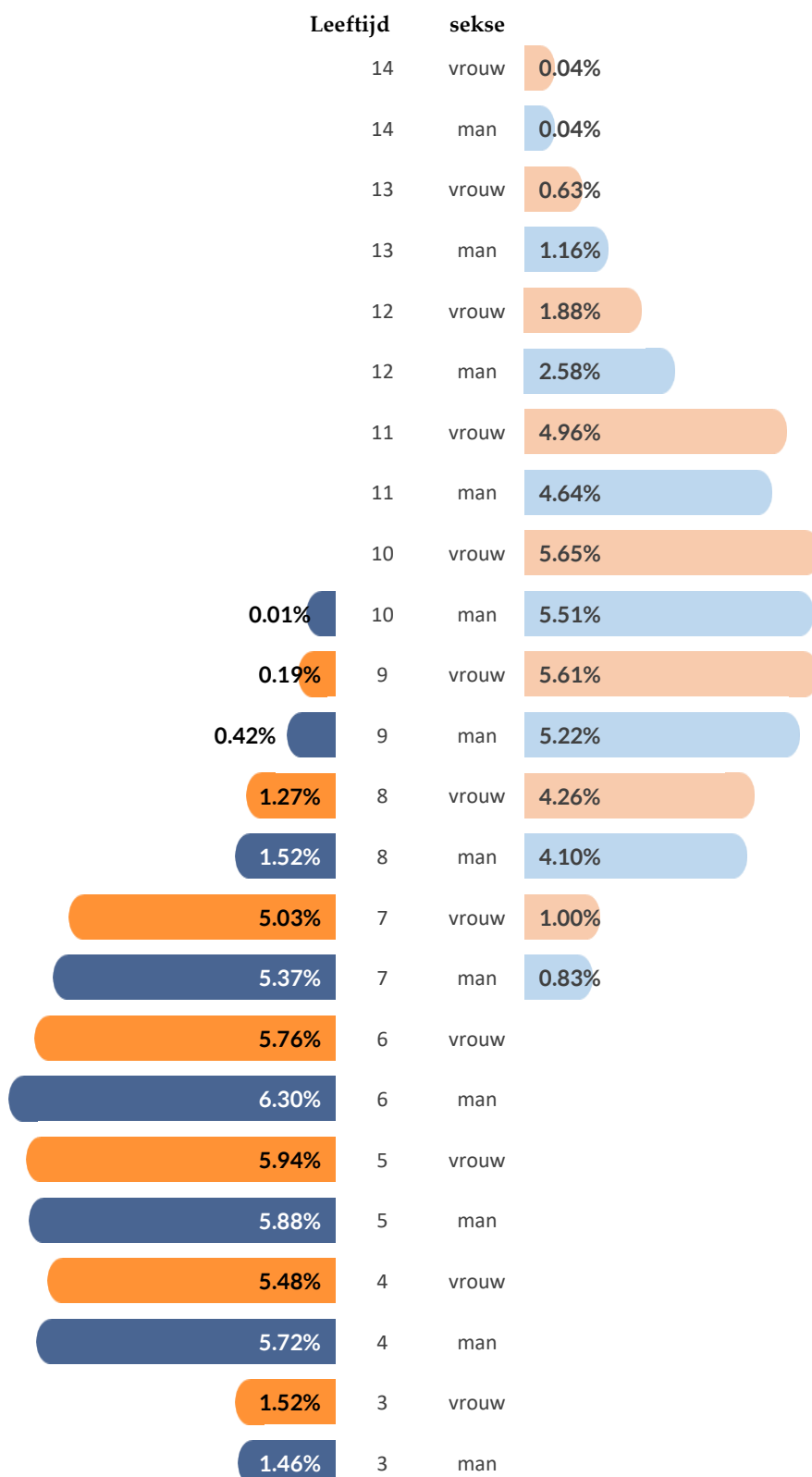
Doorgaans is de leeftijd van de leerlingen in het funderend onderwijs tussen 4 en 13 jaar.

Echter, er kunnen leerlingen op driejarige leeftijd al meedraaien in het funderend onderwijs; zo zijn er ook leerlingen ouder dan 13 jaar in het funderend onderwijs. De peildatum voor de instroom van leerlingen is 1 augustus, waardoor de leerlingen die op die datum 3 jaar oud zijn en al meedraaien in het onderwijs, zijn meegeteld. De leerlingen van 14 jaar oud zijn meestal leerlingen die op het moment van de doorverwijzing naar het voortgezet onderwijs te jong waren om door te stromen naar het arbeidsgericht onderwijs. In het schooljaar 2019-2020 bedroeg het aantal leerlingen in de eerste cyclus 8110 leerlingen en het aantal leerlingen in de tweede cyclus 7525.

Leeftijdsverdeling per cyclus per sekse in het funderend onderwijs

CYCLUS 1

CYCLUS 2

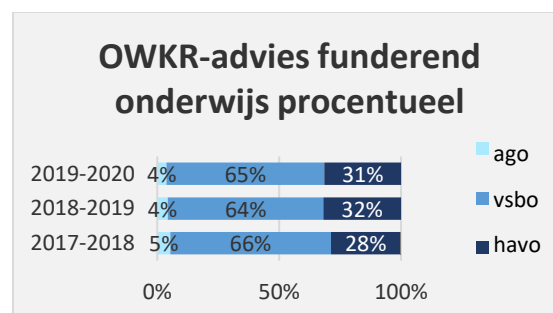
2.4.2 DE BRUTO LEEROPBRENGSTEN

Teneinde door te stromen van groep 8 van het funderend onderwijs naar het voortgezet onderwijs hebben schoolbesturen ervoor gekozen conform wetgeving, een toets (eindtoets funderend onderwijs – EFO) af te nemen bij deze leerlingen. Echter, voor de doorverwijzing naar het voortgezet onderwijs is, naast het resultaat van deze toets, ook het advies van de schoolleider van belang. Dit advies is neergelegd in het onderwijskundig rapport (OWKR) en komt tot stand aan de hand van de resultaten behaald in groepen 6, 7 en 8.

Vanwege de pandemie is in het schooljaar 2019-2020 de EFO niet afgenomen. Het eindresultaat van de procedure doorverwijzing funderend onderwijs naar het voortgezet onderwijs is gebaseerd op

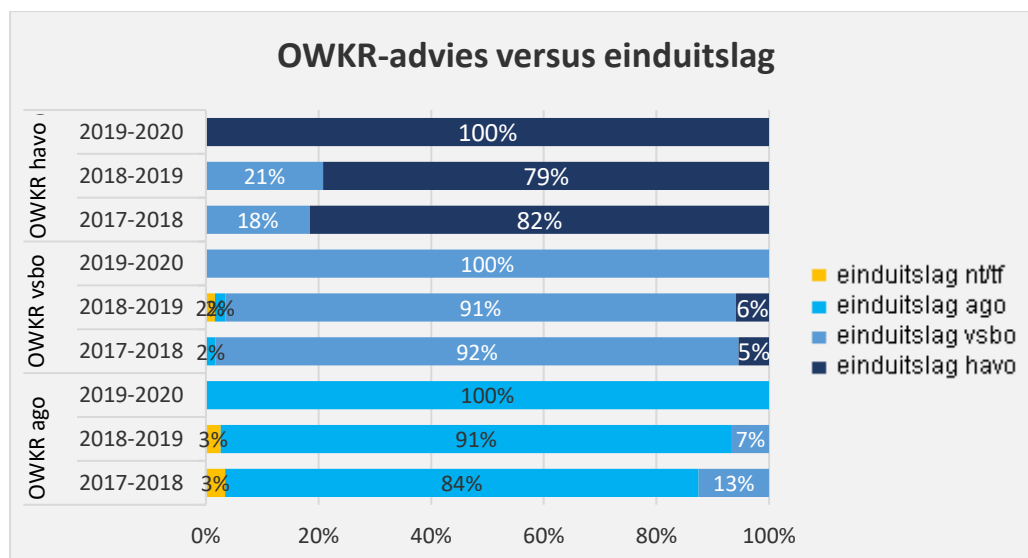
het onderwijskundig rapport alleen. In grafiek 2m worden de adviezen OWKR voor het voortgezet onderwijs weergegeven voor de schooljaren 2019-2020, 2018-2019 en 2017-2018.

Grafiek 2m

In grafiek 2n is te zien hoe het advies uit het OWKR zich verhoudt tot het eindresultaat in de schooljaren 2019-2020, 2018-2019 en 2017-2018. Hieruit kan men afleiden dat het advies van de schoolleider doorgaans overeenkomt met het eindresultaat.

Grafiek 2n

In de navolgende tabellen (2o – pagina 21) is te zien hoe het advies uit het OWKR zich verhoudt tot het eindresultaat in de schooljaren 2019-2020, 2018-2019 en 2017-2018 in absolute getallen.

Schooljaar 2019-2020

EINDUITSLAG

ADVIES	ago	vsbo	havo	nt/tf	Totaal
ago	64	0	0	0	64
vsbo	0	1107	0	0	1107
havo	0	0	537	0	537
Totaal	64	1107	537	0	1755

Schooljaar 2018-2019

EINDUITSLAG

ADVIES	ago	vsbo	havo	nt/tf	Totaal
ago	69	5	0	2	76
vsbo	21	1015	66	18	1120
havo	0	116	441	1	558
Totaal	90	1136	507	21	1754

Schooljaar 2017 -2018

EINDUITSLAG

ADVIES	ago	vsbo	havo	nt/tf	Totaal
ago	74	11	0	3	88
vsbo	20	1066	62	5	1153
havo	0	94	415	0	509
geen	5	0	0	0	5
Totaal	99	1171	477	8	1755

LITERATUURLIJST

- Inspectie Onderwijs: Feitenonderzoek gebruik leerlingvolgsystemen (2019)
- Departement van Onderwijs van de Nederlandse Antillen: Stappen naar een betere toekomst (1995)
- Ministerie van Onderwijs, Wetenschap, Cultuur en Sport: Onderwijsagenda 2020-2022 (2020)

Speciaal Onderwijs

Wettelijk kader

In 1979 is in de Landsverordening basisonderwijs (P.B.1979, no. 28) een basisvoorziening getroffen om het onderwijs aan leerlingen die niet het regulier onderwijs kunnen doorlopen te regelen.

In de Landsverordening funderend onderwijs (P.B. 2008, no. 84) zijn, in artikel 20 lid 3, richtlijnen opgenomen over onder andere de verwijzing van leerlingen naar het speciaal onderwijs.

De Salamanca Verklaring over het inclusief onderwijs:

- () every child has unique characteristics, interests, abilities and learning needs, education systems should be designed and educational programmes implemented to take into account the wide diversity of these characteristics and needs.
- () regular schools with this inclusive orientation are the most effective means of combating discriminatory attitudes, creating welcoming communities, building on inclusive society and achieving education for all; moreover, they provide an effective education to the majority of children and improve the efficiency and ultimately the cost-effectiveness of the entire education system The Salamanca Statement on Principles, Policy and Practice in Special Needs Education, 1994

Beleidstrajecten

- 1.** **Beleidsplan – “Groeien in zorg”:** het beleid is in 2015 afgerond en is gericht op de integratie van lom/mlk in het funderend onderwijs: Beleidsplan “Ku tur Derechi. Aanvullende beleids- en uitvoeringsnota voor de vernieuwing van het speciaal onderwijs aan kinderen en jongeren met een beperking”. Dit beleid is in 2014 afgerond en legt de focus op leerlingen die niet in het regulier onderwijs kunnen worden opgevangen (zmlk, zmok, doven- en slechthorenden, blinden- en slechtzienden, etc.)
- 2.** **Kerdoelen speciaal onderwijs:** de kerndoelen zijn in 2015 ontwikkeld en liggen ter toetsing bij de afdeling “wetgeving- en juridische zaken”
- 3.** **Wetgeving voor het funderend speciaal onderwijs:** de wet- en regelgeving is sinds 2014 in ontwikkeling en ligt nu ter toetsing bij de afdeling “wetgeving- en juridische zaken”
- 4.** **Transitiemodel Speciaal Funderend Onderwijs:** In september 2020 is het transitiemodel funderend speciaal onderwijs opgeleverd en bekrachtigd door de Minister van Onderwijs, Wetenschap, Cultuur en Sport.
- 5.** **Indiceringsoverzichten:** het Landelijk Verstandelijke Beperking Kenniscentrum (LVB Kenniscentrum) heeft in samenwerking met zorgprofessionals en de beleidsorganisatie in 2020 een visie ontwikkeld ten aanzien van indicering en verwijzing van leerlingen naar een bijpassend onderwijstype in het speciaal onderwijs

Ku tur Derechi: visie en missie speciaal onderwijs

visie

Onderwijs is een recht voor alle kinderen en jongeren. Met het invullen van het funderend speciaal onderwijs maakt de overheid het mogelijk dat alle kinderen en jongeren met een beperking optimaal en op gelijke basis kunnen participeren in het onderwijs. Het is een fundamenteel recht.

missie

Het funderend speciaal onderwijs en het voortgezet speciaal onderwijs zullen steeds meer integreren in het fo en vo en zich ontwikkelen en omvormen tot een steunpunt van waaruit kinderen en jongeren met een beperking in het regulier onderwijs en hun leerkracht begeleid worden. Het zal een instituut zijn waar kwalitatief hoogwaardig speciaal onderwijs wordt gegeven, dat voorziet in de behoefte van leerlingen met een beperking en leidt tot optimale ontwikkeling.

Het onderwijs is georganiseerd in vier clusters

Het speciaal onderwijs is, op basis van de beperking van de leerling en de specifieke behoeften die dit met zich mee brengt, georganiseerd in vier clusters, te weten:

- cluster 1: visueel gehandicapte leerlingen;
- cluster 2: auditief en communicatief gehandicapte leerlingen;
- cluster 3: lichamelijk en/of verstandelijk gehandicapte en langdurig zieke leerlingen;
- cluster 4: leerlingen met gedragsstoornissen en psychiatrische stoornissen of psychosociale problemen

3. (VOORTGEZET) SPECIAAL ONDERWIJS

3.1 NOODZAAK VOOR DAADWERKELIJKE HERVORMINGEN IN HET SPECIAAL ONDERWIJS

Het speciaal onderwijs ondergaat een lang traject om tot beleidskaders en wet- en regelgeving te komen. De beleidsvorming rondom het speciaal onderwijs is de afgelopen jaren ondergesneeuwd geraakt en verloopt om uiteenlopende redenen traag. De landelijke kaders zijn hoognodig, want zo zijn er bijvoorbeeld geen faciliteiten om kinderen met ernstige gedrags-stoornissen en psychische problemen op te vangen in het onderwijs. Tevens worden leerlingen met een visuele beperking in enkele gevallen uitgesloten van het regulier onderwijs. Een aantal leerlingen wordt onder andere opgevangen binnen de stichting Pro Bista. Naast de ontwikkeling van kaders is ook de uitvoering van het beleid noodzakelijk. Tussen de vaststelling van het beleid en de daadwerkelijke implementatie van het beleid verstrijkt veel tijd.

De afgelopen jaren zijn er diverse trajecten gestart om de kerndoelen, de beleidskaders en de wetgeving voor het funderend speciaal onderwijs, het voortgezet speciaal onderwijs en het arbeidsgericht onderwijs te ontwerpen, te ontwikkelen en te schrijven. Ondanks alle ontwikkelde beleidsplannen, is van een daadwerkelijke hervorming in het speciaal onderwijs nog geen sprake.

In het beleidsplan “Ku Tur Derechi” wordt de volgende verklaring gegeven voor het uitblijven van de hervormingen: *“Er lijkt in het Curaçaose onderwijs en in de maatschappij onvoldoende bewustzijn te zijn van de noden en rechten van personen met een beperking. Dit blijkt uit het feit dat Curaçao nog geen integraal beleid kent met betrekking tot deze personen en uit het feit dat de internationale verdragen met betrekking tot personen met een beperking niet geratificeerd zijn, al wordt al sinds 1986 gesproken over vernieuwing van het SO”* (Ministerie van Onderwijs, Wetenschap, Cultuur en Sport, Ku Tur Derechi, 2014).

De hervormingen vergen niet alleen een technische implementatie en het schrijven van beleidsplannen, maar ook een meer inclusieve denkwijze en uitvoering van het beleid dat het mogelijk maakt dat alle kinderen en jongeren met een beperking onderwijs van goede kwaliteit kunnen genieten.

Daar ligt dus een stevige rol voor de overheid van Curaçao om de randvoorwaarden te scheppen voor inclusief onderwijs. Investerings in het speciaal onderwijs zijn niet alleen nodig om het onderwijsveld te versterken, maar ook om sociale uitsluiting tegen te gaan en onderwijs van goede kwaliteit te kunnen garanderen voor alle kinderen en jongeren met een beperking.

Er is hopelijk een niet zo lange weg meer te gaan om de nodige veranderingen en vernieuwingen in het speciaal onderwijs door te voeren.

3.2 WAAR MOGEN WE TROTS OP ZIJN EN WAT KAN BETER IN HET SPECIAAL ONDERWIJS?

In het speciaal onderwijs zijn er ontwikkelingen waar we trots op mogen zijn. Daarnaast is er nog ruimte voor vernieuwing en verandering. Er is

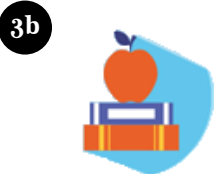
hieronder een overzicht (tabel 3.1) opgenomen van de ontwikkelingen waar we trots op mogen zijn. In dezelfde tabel sommen wij ook de punten op die nog wat aandacht behoeven.

KU TUR DERECHI	
WAAR MOGEN WE TROTS OP ZIJN?	WAT KAN BETER?
<p>Assertieve leerkrachten en schoolleiders</p> <ul style="list-style-type: none"> Schoolleiders en leerkrachten in het speciaal onderwijs staan niet stil en doen hun best om het onderwijs in te richten naar de speciale behoeften van leerlingen. De scholen doen pogingen om de leerlingen volgens niveau in te delen. <p>De realisatie van landelijke kaders</p> <ul style="list-style-type: none"> Het beleid "Ku Tur Derechi" is opgeleverd. De beleidsorganisatie heeft een platform voor het speciaal onderwijs opgericht. <p>Vooruitgang in de kwaliteit van belangrijke schooldocumenten</p> <ul style="list-style-type: none"> De kwaliteit van documenten, zoals de schoolgids en het schoolwerkplan, is verbeterd. Schoolgidsen worden vaker in het Papiamentu geschreven. 	<p>Aansturing door het bevoegd gezag</p> <ul style="list-style-type: none"> De aansturing door het bevoegd gezag dient intensiever te zijn en meer gericht op het speciaal onderwijs om aan te sluiten op de ontwikkelingen in de onderwijspraktijk Scholen worstelen met het formuleren van doelstellingen en het omzetten hiervan in concrete activiteiten gedurende het schooljaar. <p>Bevoegdheidseisen leerkrachten</p> <ul style="list-style-type: none"> Er zijn geen specifieke bevoegdheidseisen om te werken in het speciaal onderwijs. Er ontbreekt clusterspecifieke deskundigheidsbevordering. <p>Verwaarlozing van het voortgezet speciaal onderwijs</p> <ul style="list-style-type: none"> Het beleid, de wetgeving en de kerndoelen ontbreken voor het voortgezet speciaal onderwijs. Leerkrachten zoeken een houvast om inhoudelijk invulling te geven aan het curriculum van het voortgezet speciaal onderwijs; de overheid van Curaçao heeft de afgelopen jaren amper hierin geïnvesteerd. Er is nog geen sprake van een dergelijk structureel regionaal of lokaal samenwerkingsverband tussen scholen voor het voortgezet onderwijs. <p>Indicering en verwijzing leerlingen in het speciaal onderwijs</p> <ul style="list-style-type: none"> Er is een discrepantie tussen de indicering en doorverwijzing van leerlingen naar een passende school voor het speciaal onderwijs. Dit zorgt voor extra verschillen in de leerlingpopulatie op de scholen voor het speciaal onderwijs. Naast een extra belasting van leerkrachten, kan het onderwijsaanbod hierdoor niet altijd afgestemd worden op de behoefte van de leerlingen, waardoor leerlingen zich niet optimaal kunnen ontwikkelen.

AANTAL
SCHOLEN

14

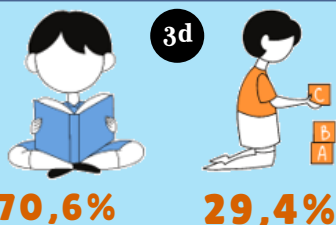
AANTAL
LEERLINGEN

1198

AANTAL LEERLINGEN
PER SCHOOLBESTUUR

DOS 517
RKCSB 503
VPCO 178

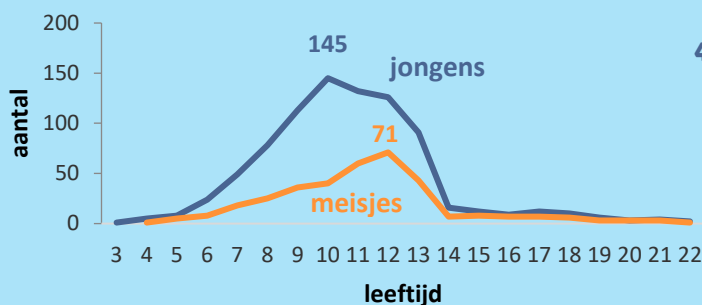

Leerlingen per sekse

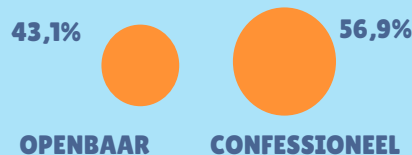

Leerlingen per leeftijdscategorie (%)

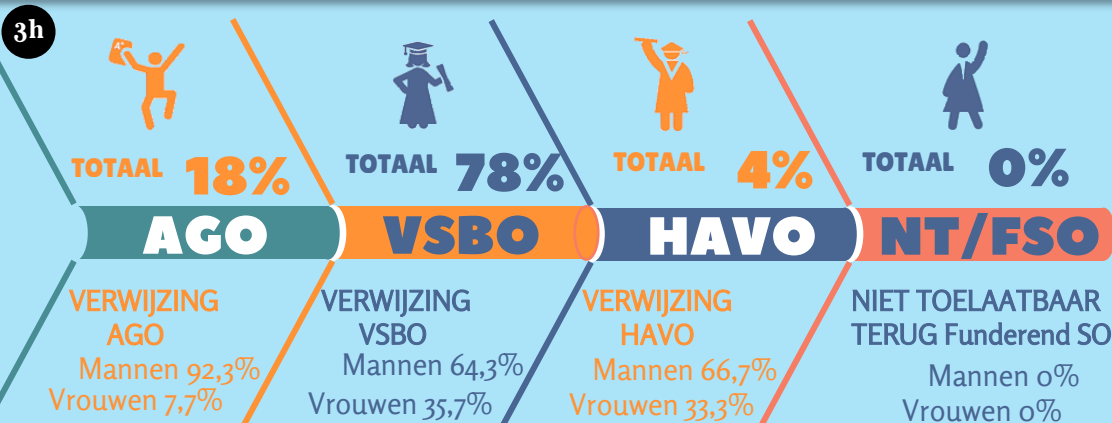
3f (Voortgezet) speciaal onderwijs leeftijdsspreiding naar sekse (DOS, RKCSB, VPCO)

3g PERCENTAGE LEERLINGEN per TYPE SCHOOLBESTUUR

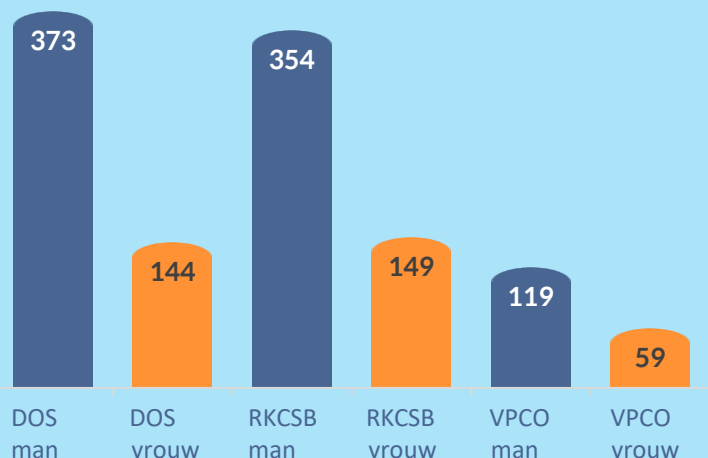

Leeftijdsspreiding leerlingen in het so

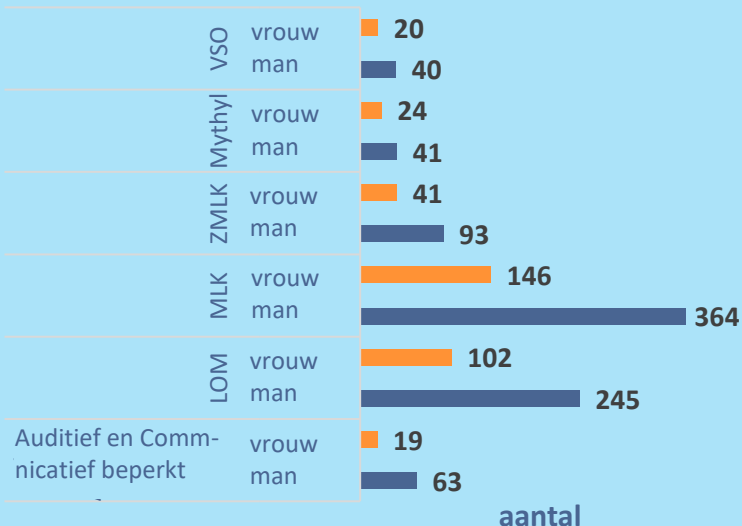

Statistieken van doorverwijzingsprocedure - alleen lom-scholen

3i Aantal leerlingen per sekse per schoolbestuur

3i man/vrouw verdeling (voortgezet) speciaal onderwijs

Aantal leerlingen per schoolbestuur

Aantal leerlingen per sekse per schooltype

3.3 BESCHRIJVING VAN DE LEERLINGPOPULATIE SPECIAAL ONDERWIJS

Het totaal aantal leerlingen in het funderend speciaal onderwijs en het voortgezet speciaal onderwijs is 1198. We rapporteren over de leerlingpopulatie van in totaal 14 scholen. De gemiddelde leeftijd in het gehele speciaal onderwijs is 10,8; in het funderend speciaal onderwijs is het 10,5 en in het voortgezet speciaal onderwijs 17,8.

In de infographic op pagina 27 is de leeftijdsverdeling weergegeven in het speciaal onderwijs en het voortgezet speciaal onderwijs.

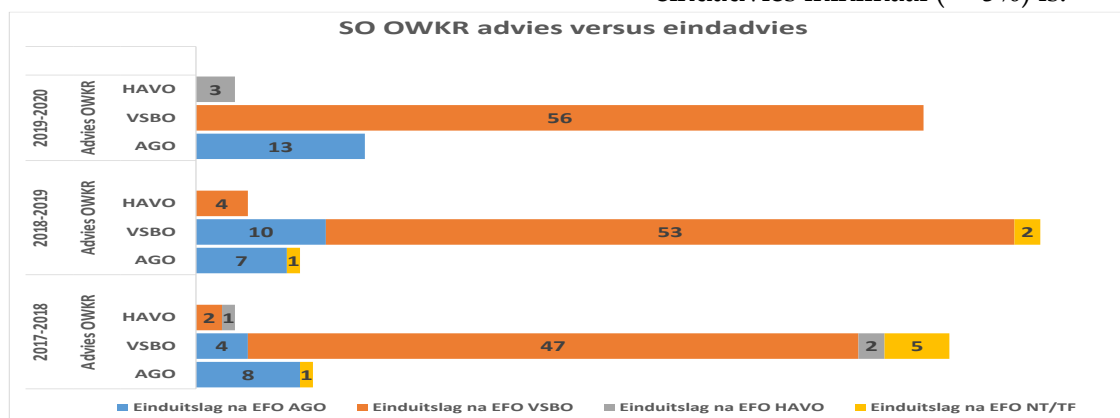
Een verdeling van de leerlingen over de clusters in het funderend speciaal onderwijs is in tabel 3k opgenomen. In grafiek 3l is de verdeling per schoolbestuur aangegeven.

Tabel 3k

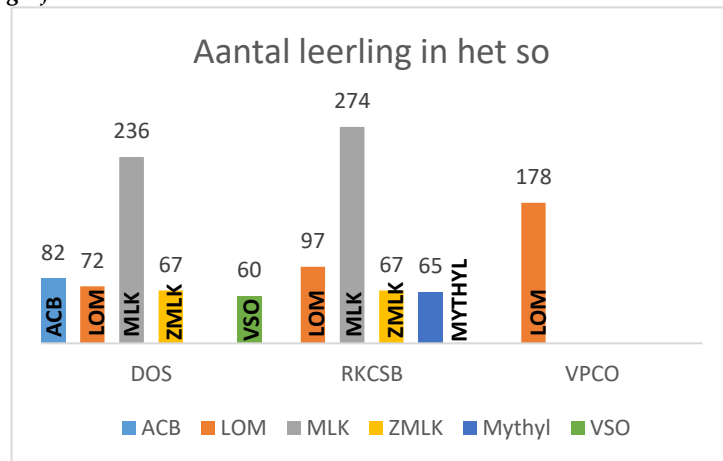
(Voortgezet) Speciaal Onderwijs schooljaar 2019/2020								
Schoolbestuur	Leerlingaantal	in %	ACB*	LOM	MLK	ZMLK	Mythyl	VSO
DOS	517	43%	82	72	236	67	0	60
RKCSB	503	42%	0	97	274	67	65	0
VPCO	178	15%	0	178	0	0	0	0
Totaal	1198	100%	82	347	510	134	65	60

* ACB = Auditief/Communicatief beperkte leerlingen

Grafiek 3n

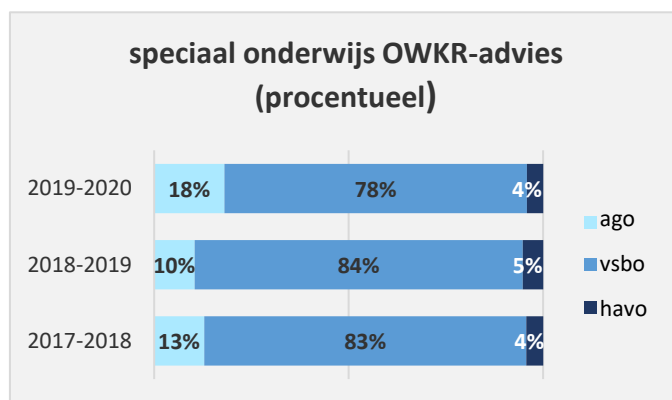
grafiek 3l

3.4 DE BRUTO LEEROPBRENGSTEN

In grafiek 3m zijn de de verdeling van de OWKR-adviezen voor verwijzing naar de relevante onderwijstypen over de schooljaren 2017-2018 t/m 2019-2020 verhoudingsgewijs weergegeven.

Grafiek 3m

In grafiek 3n worden de eindadviezen versus het eindresultaat weergegeven. Deze grafiek laat zien hoe het eindresultaat verschilt ten opzichte van het eindadvies. Het laat ook zien dat het verschil per eindadvies minimaal (<= 5%) is.

LITERATUURLIJST

- Ministerie van Onderwijs,
Wetenschap, Cultuur en Sport,
Beleidsorganisatie: Beleidsplan “Ku
Tur Derechi” (2014)

Voortgezet Onderwijs

Wettelijk kader

Het vsbo, ago, havo en vwo zijn geregeld in de Landsverordening voortgezet onderwijs (P.B. 1979, no. 29).

VSBO, AGO,

HAVO & VWO

Beleidstrajecten

- 1.** Tien jaar innovatie in het Voortgezet Onderwijs op Curaçao (2015). Hoe moet het verder? Sinds 2015 is er een concept beleidskader voor het voortgezet onderwijs ontworpen en geschreven. Dat beleidskader concentreert zich rondom de evaluatie van de vernieuwingen in het voortgezet onderwijs. Hoewel de handvatten en oplossingen die in het beleidsplan worden aangedragen ook daadwerkelijk nodig zijn, is er van het officialiseren en uitvoering van het beleidskader helaas nog geen sprake.
- 2.** Kader voor de inrichting van het Arbeidsgericht Onderwijs (AGO) (2019), Di un Soño pa Trabou. De beleidsorganisatie heeft, aan de hand van de Landsverordening Voortgezet Onderwijs, een kadernota opgesteld voor de inrichting van het ago. Volgens de Landsverordening voortgezet onderwijs, artikel 11c lid 3 is arbeidsgericht onderwijs zodanig ingericht dat de leerling de kerndoelen van de basisvorming zoveel mogelijk bereikt. Daarnaast wordt de leerling sociale vaardigheden bijgebracht en voorbereid op eenvoudige functies op de arbeidsmarkt.
- 3.** Onderzoek naar het arbeidsgericht onderwijs (2020): om het beleid voor het voortgezet speciaal onderwijs verder uit te werken doet de beleidsorganisatie nu onder andere onderzoek naar het arbeidsgericht onderwijs en het voortgezet speciaal onderwijs.

VSBO en AGO

In de kadernota zijn, rekening houdend met de doelgroep van het ago, de drie componenten waaruit het ago-onderwijs moet bestaan, verweven. De kadernota dient als een richtlijn voor de uitvoering van artikel 11c, lid 3 van de Landsverordening voortgezet onderwijs, teneinde uniformiteit binnen het ago te bewerkstelligen.

De algemene voorbereiding op de samenleving en de persoonlijke vorming van leerlingen en de voorbereiding op het secundair beroepsonderwijs zijn de doelstellingen van het voorbereidend secundair beroepsonderwijs. Het onderwijs omvat een tweejarige periode van basisvorming en een tweejarige periode van leerwegen en sectoren.

De sectoren zijn:

- Economie
- Techniek
- Zorg en welzijn

HAVO en VWO

Het havo en het vwo zijn gericht op de voorbereiding op het hoger beroepsonderwijs en het wetenschappelijk onderwijs. Op scholen voor het havo en het vwo omvat het onderwijs een periode van basisvorming, een periode van profielvoorbereidend onderwijs en een periode van profielenonderwijs.

De profielen zijn:

- Cultuur & Maatschappij;
- Economie & Maatschappij;
- Natuur & Gezondheid;
- Natuur & Techniek.

4. HET VOORTGEZET ONDERWIJS: VSBO, AGO, HAVO EN VWO

4.1 VERNIEUWINGEN IN HET VOORTGEZET ONDERWIJS

In 2003 zijn de volgende vernieuwingen doorgevoerd in het voortgezet onderwijs: het vsbo (voorbereidend beroeps-onderwijs)⁷ en het havo-vwo n/s (havo en vwo nieuwe stijl).

De overweging om over te gaan tot vernieuwingen in het voortgezet onderwijs was de gebrekkige aansluiting van het voortgezet onderwijs op het hoger onderwijs. Tevens speelden nieuwe technologische ontwikkelingen op de arbeidsmarkt een rol in de vernieuwingen in het onderwijs. Om leerlingen af te leveren die zowel in het hoger onderwijs als op de arbeidsmarkt meer kans maken op succes, zijn onderwijsvernieuwingen doorgevoerd. Verder zouden de vernieuwingen het mogelijk moeten maken om onderwijs te realiseren dat beter aansluit op het leerpotentieel van de leerlingen.

VSBO, AGO, HAVO en VWO

Voor het arbeidsgericht onderwijs was het vooral belangrijk dat het onderwijs werd ingericht vanuit het perspectief van een praktische ontwikkeling van leerlingen, dit om een optimale aansluiting op de arbeidsmarkt te garanderen. Voor het vsbo

is het onderwijs ingericht om een succesvolle schoolloopbaan in het secundair beroepsonderwijs mogelijk te maken. Voor de leerwegen pbl en pkl wordt meer nadruk gelegd op de praktische vaardigheden van leerlingen. Uitgangspunt van het havo en het vwo is dat leerlingen worden voorbereid op het hoger onderwijs. Havo-onderwijs is een voorbereiding op het hoger beroepsonderwijs, terwijl het vwo leerlingen voorbereidt op het wetenschappelijk onderwijs.

4.2 AMBITIES NOG NIET GEREALISEERD

De afgelopen jaren blijkt dat de ambities die de overheid heeft voor het vsbo en het ago niet volledig zijn gerealiseerd in de onderwijspraktijk. Het vsbo en het ago hebben groot onderhoud nodig. Zo rijst de vraag of het ago nog deel uit moet maken van het vsbo of juist deel moet uitmaken van het voortgezet speciaal onderwijs. Bovendien blijkt dat het ago niet volledig voorziet in de (leer)behoefte van de leerlingen. Het curriculum heeft een te theoretisch karakter en sluit niet aan op de praktische (leer)behoefte van leerlingen. Leerlingen worden niet klaargestoomd om

⁷ In het vsbo kunnen leerlingen kiezen uit drie leerwegen, namelijk: 1. de theoretisch kadergerichte leerweg (tkl); 2. de praktisch kadergerichte leerweg (pkl); 3. de praktisch

basisgerichte leerweg (pbl). In het derde en vierde leerjaar worden sectorprogramma's aangeboden. Leerlingen kunnen uit kiezen uit de sectoren techniek, zorg en welzijn en economie.

optimaal te kunnen functioneren op de arbeidsmarkt.

Voor wat betreft het vsbo blijkt ook dat de basisvorming niet voorziet in de behoefte van leerlingen die praktisch zijn ingesteld. Bovenbouw pbl-leerlingen zijn doorgaans praktisch zwak. In het vervolgonderwijs moet er dus meer tijd worden besteed aan remediëring. Verder geven de instellingen voor het secundair beroepsonderwijs aan dat de aansluiting van het vsbo op het sbo niet optimaal is. Dit geldt met name voor de exacte vakken en talen.⁸

De aangescherpte exameneisen zijn in 2014 van Nederland overgenomen. De reden hiervoor was om de gelijkheid van de havo- en vwo-diploma's van Nederland en Curaçao zoveel mogelijk te waarborgen. Toch is de aansluiting van het voortgezet onderwijs op het hoger onderwijs op Curaçao en in Nederland nog steeds een grote uitdaging voor havo- en vwo-leerlingen.

Studenten in het hoger onderwijs worstelen onder andere met de talen, rekenen en wiskunde. De afgelopen jaren is er veel aandacht besteed aan de aansluiting tussen het voortgezet- en het hoger onderwijs. Een structurele en duurzame oplossing is nog niet gevonden.

4.3 WAT GAAT ER GOED EN WAAR MOETEN WE NOG ZORGEN VOOR GROEI?

Het schooljaar 2019-2020 was zoals eerder gesteld een moeilijk jaar. Ondanks de talrijke uitdagingen zijn er lichtpuntjes. Aan de andere kant is er ook een noodzaak voor groei, dus wordt stilgestaan bij wat in de weg staat om het ago en het vsbo vooruit te bewegen. Uiteraard zijn er ook mogelijkheden voor groei in het havo en het vwo.

⁸ Ministerie van OWCS: Tien jaar innovatie in het Voortgezet Onderwijs op Curaçao (2015). Hoe moet het verder?

TIEN JAAR INNOVATIE IN HET VOORTGEZET ONDERWIJS

WAT GAAT ER BEST GOED?

VSBO, AGO, HAVO en VWO

Kwaliteitsbewust handelen

- Scholen redeneren sterk vanuit een visie op onderwijskwaliteit.

Leerlingzorg

- De leerlingzorg binnen scholen is goed ontwikkeld. En er is een goede samenwerking tussen de zorgactoren.

Nalevingstoezicht en samenwerking met de Inspectie Onderwijs

- Een meerderheid van de schoolleiders komt de afspraken die met de Inspectie Onderwijs zijn gemaakt na.
- De relatie tussen de inspecteur en de scholen groeit steeds meer toe naar een partnerschap.

VSBO en AGO

De realisatie van de landelijke kaders voor vsbo en ago

- Er zijn beleidskaders ontworpen en geschreven voor het vsbo en het ago.

Indicering en verwijzing naar het ago

- In augustus 2020 is er een visie op indicering en verwijzing naar een passend onderwijstype ontwikkeld dat bijdraagt aan de juiste plaatsing van leerlingen in het ago.

Het ago wordt afgesloten met een erkend certificaat

- Een bijzondere ontwikkeling in het arbeidsgericht onderwijs is dat het leertraject wordt afgesloten met een door de overheid erkend certificaat.

HAVO en VWO

- Aanbod van tweetalig onderwijs.

WAAR MOETEN WE NOG ZORGEN VOOR GROEI?

VSBO, AGO, HAVO en VWO

Aansturing door het bevoegd gezag

- Een intensievere aansturing van de scholen door de schoolbesturen is noodzakelijk.
- De afstand tussen het bovenschools beleid en de daadwerkelijke uitvoering ervan in de schoolpraktijk is te groot.
- Scholen ervaren veel werkdruk vanuit het bevoegd gezag.

AGO

Het arbeidsgericht onderwijs is niet arbeidsgericht

- Het arbeidsgericht onderwijs heeft een te theoretische benadering, waardoor het niet aansluit bij de doelgroep.
- De ago-leerlingen worden niet voldoende arbeidsgericht opgeleid en missen hierdoor de aansluiting op de arbeidsmarkt.
- Het ontbreekt aan een aantal belangrijke voorwaarden om het onderwijs praktischer in te richten, namelijk:
 - 1) de middelen om een praktische leeromgeving te creëren
 - 2) wetgeving die het mogelijkheid maakt om praktijkdocenten in dienst te nemen

VSBO

Leerlingaantal

- Het aantal leerlingen binnen leerwegen op bepaalde scholen is kleiner dan het splitsingsgetal, hetgeen leidt tot:
 - inefficiënt gebruik van financiën;
 - heterogene groepen op basis van leerweg;dit vereist een bijna onmogelijke differentiatievaardigheid van de leerkracht.

HAVO en VWO

- Er is weinig aandacht voor de kwaliteit van de begeleiding op het gebied van de studiehouding, de studievaardigheden, de studie- en beroepskeuze door mentoren, decanen, vakdocenten en directies.
- Daarnaast is er ook een tekort aan eerstegraads vakdocenten.
- Het nascholingsaanbod voor docenten is beperkt.

4a

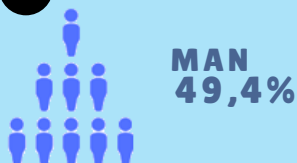
AANTAL
SCHOLEN **26**

4b

AANTAL LEERLINGEN
INCLUSIEF CAL
9395

4c

VROUW
50,6%

4d

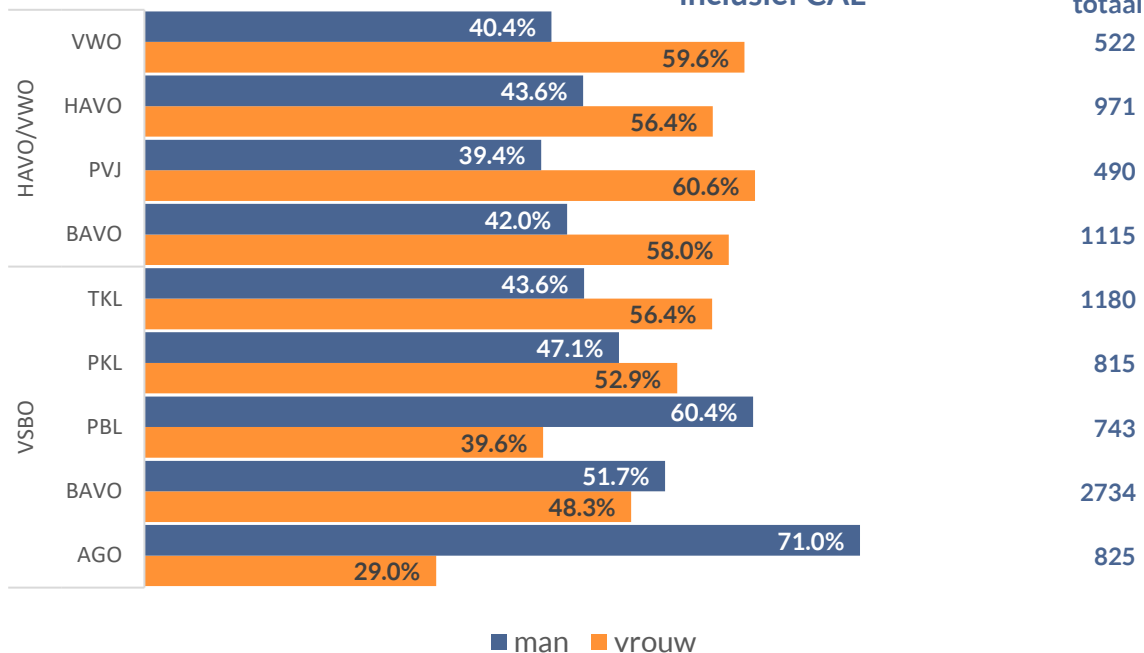

AANTAL LEERLINGEN
PER SCHOOLBESTUUR

DOS **2595**
FSHP **375**
RKCSB **4369**
SCONS **140**
VPCO **1916**

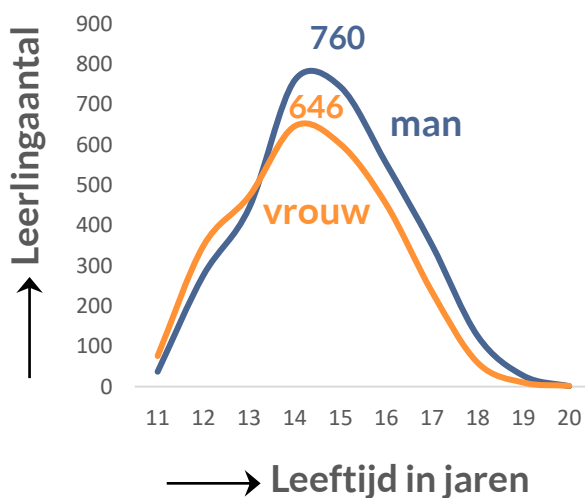
4e

Leerlingen ingedeeld naar sekse en onderwijssoort inclusief CAL

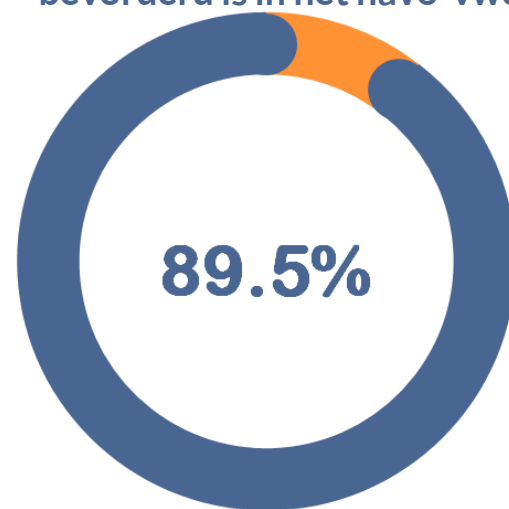
4f

Leeftijdsspreiding vsbo zonder CAL

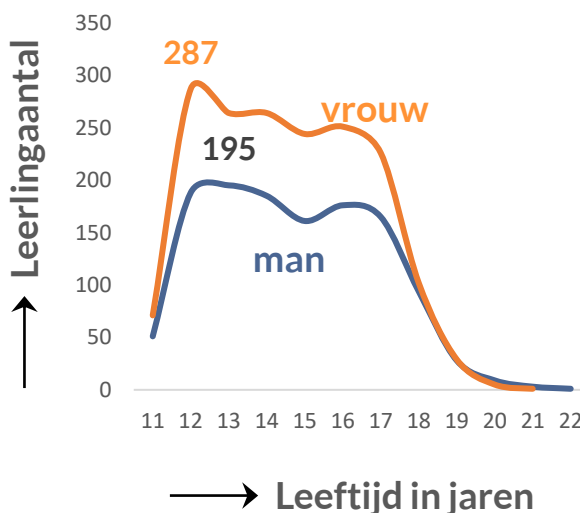
4h

Percentage leerlingen dat bevorderd is in het havo-vwo

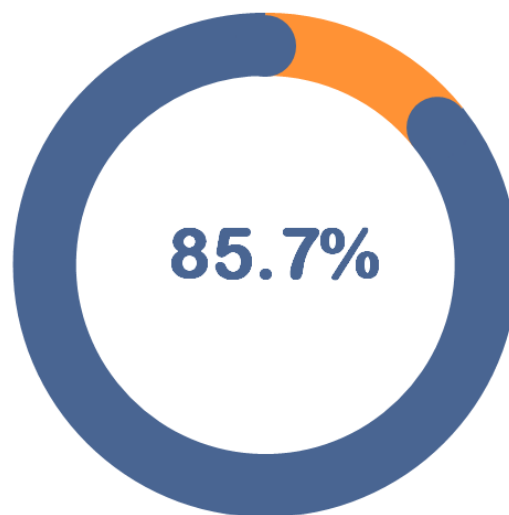

4g

Leeftijdsspreiding havo-vwo zonder CAL

Percentage leerlingen dat bevorderd is in het vsbo

4.4 ANALYSE VAN DE LEERLINGPOPULATIE

In de infographics voortgezet onderwijs op pagina 35 zijn enkele kengetallen opgenomen van het voortgezet onderwijs.

In deze Staat van het Onderwijs rapporteren wij over de leerlingpopulatie van 26 scholen⁹ van het voortgezet onderwijs.

In bepaalde analyses wordt ook het leerlingaantal van het Curaçaos Avondlyceum (CAL) meegenomen, omdat het CAL een school is voor tweedekansonderwijs. Dit houdt onder andere in, dat een leerling minimaal 17 jaar moet zijn om toegelaten te worden tot het vsbo en minimaal 18 jaar moet zijn om toegelaten te worden tot het havo. Het CAL heeft geen vwo-afdeling. Dit brengt met zich mee dat de leeftijd van de leerlingen op het CAL doorgaans hoger is dan de leeftijd van leerlingen op reguliere dagscholen.

Tabel 4i Leerlingaantal op het CAL

Curaçaos Avondlyceum			
	vsbo tkl	havo	totaal
man	31	39	70
vrouw	48	59	107
totaal	79	98	177

De gemiddelde leeftijd van de leerlingen in het voortgezet onderwijs is 14,59. Bij de berekening van de gemiddelde leeftijd is het CAL niet meegenomen daar het tweedekansonderwijs betreft en het een vertekend beeld geeft van de leerlingpopulatie. In grafieken 4f en 4g is de leeftijdsverdeling weergegeven in absolute aantallen per sekse voor vsbo en havo-vwo. Uit grafiek 4f blijkt dat zowel bij mannen als bij vrouwen de leeftijdspeik bij

14 jaar ligt. De verdeling over de verschillende leerwegen en ago in het vsbo, is te zien in tabel 4j.

Tabel 4j

lft	AGO		BAVO		PBL		PKL		TKL		TOTAAL	
	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V
11	0	0	37	76	0	0	0	0	0	0	37	76
12	0	0	276	349	0	0	0	0	0	0	276	349
13	13	7	388	407	6	6	12	13	24	39	443	472
14	110	44	427	298	46	26	51	102	126	176	760	646
15	159	61	218	148	83	74	118	122	165	196	743	601
16	131	65	60	34	148	107	113	114	101	132	553	452
17	131	49	4	7	115	65	58	68	43	46	351	235
18	36	10	3	1	39	13	25	10	22	25	125	59
19	6	2	0	1	12	3	6	1	3	3	27	10
20	0	1	0	0	0	0	1	1	0	0	1	2

In tabel 4j is de leeftijdspeik per sekse en per leerweg of ago in een verschillende kleur aangeduid.

Uit grafiek 4g blijkt dat bij mannen de leeftijdspeik bij 13 en bij vrouwen de leeftijdspeik bij 12 jaar ligt. De verdeling over de verschillende afdelingen en bavo in het havo-vwo, is te zien in tabel 4k.

Tabel 4k

lft	BAVO		PVJ		HAVO		VWO		TOTAAL	
	M	V	M	V	M	V	M	V	M	V
11	51	71	0	0	0	0	0	0	51	71
12	186	287	2	0	0	0	0	0	188	287
13	168	215	27	49	0	0	0	0	195	264
14	49	57	101	166	18	21	17	20	185	264
15	14	15	39	58	65	95	43	76	161	244
16	0	2	17	20	112	154	47	75	176	251
17	0	0	6	3	103	142	56	81	165	226
18	0	0	0	1	67	57	27	44	94	102
19	0	0	1	0	16	17	11	12	28	29
20	0	0	0	0	3	3	6	2	9	5
21	0	0	0	0	0	0	3	1	3	1
22	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0

Tabel 4k bevat de leeftijdspeik per sekse en per afdeling in verschillende kleuren.

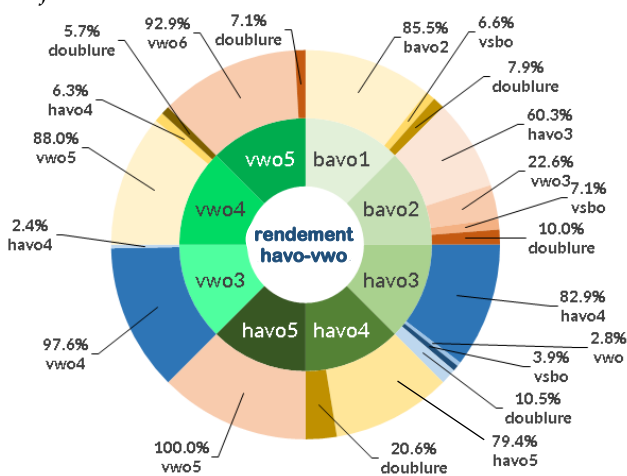
⁹ In dit onderzoek zijn alle onderwijslocaties van voortgezet onderwijs aangemerkt als scholen.

4.5 RESULTATEN VAN DE ANALYSE VAN DE OPBRENGSTEN

Doorstroom

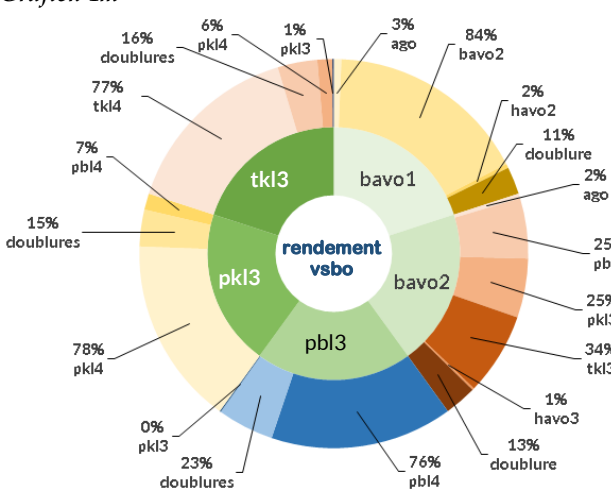
De doorstroom in het voortgezet onderwijs zijn deels in de grafieken 4h op pagina 35 aangegeven. Al met al is het bevorderingspercentage voor zowel het vsbo als voor het havo-vwo boven de 85%. In grafiek 4l is de doorstroom in het havo-vwo te zien.

Grafiek 4l

Uit grafiek 4l valt op te maken dat het rendement in de vwo-afdeling hoger is dan in de overige afdelingen. Grafiek 4m bevat de doorstroom in het vsbo.

Grafiek 4m

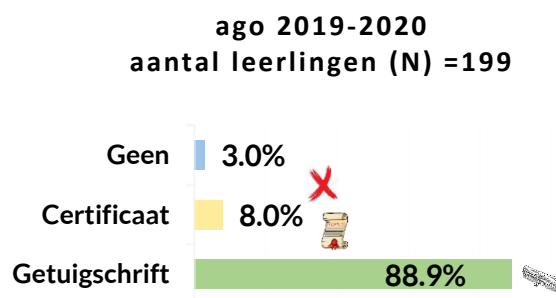
Uit de grafiek 4m blijkt dat in de bovenbouw het rendement in alle leerwegen nagenoeg hetzelfde is.

Uitstroom

In het ago kan de leerling in het laatste leerjaar een getuigschrift of certificaat halen. Een getuigschrift houdt in dat het hele onderwijsprogramma met een voldoende is afgesloten. Om voor een certificaat in aanmerking te komen moet de leerling enkele onderdelen met een voldoende hebben afgesloten.

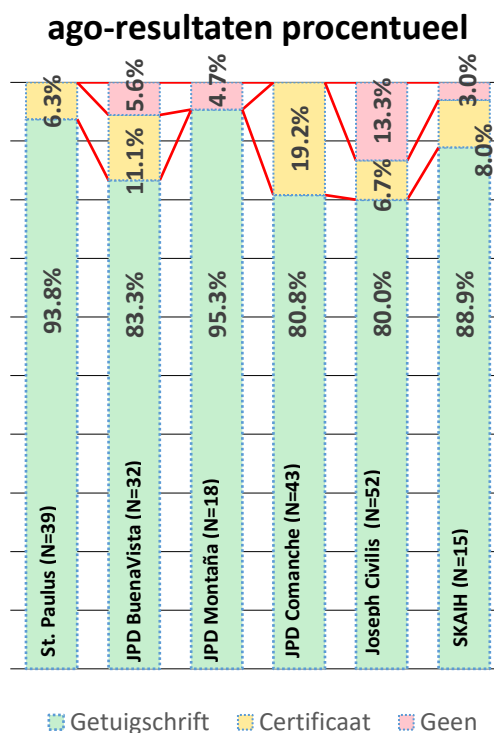
In grafiek 4n zijn de resultaten van de uitstroom in het ago, in het schooljaar 2019-2020, weergegeven.

Grafiek 4n

In grafiek 4n is duidelijk te zien dat het merendeel van de leerlingen het complete onderwijsprogramma van het ago met een getuigschrift heeft afgesloten.

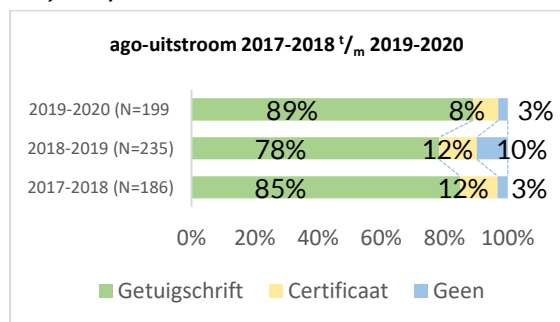
Grafiek 4o

De resultaten uit grafiek 4n zijn per school weergegeven in grafiek 4o.

Als de uitstroom van de ago-leerlingen over de schooljaren 2017-2018 t/m 2019-2020 met elkaar worden vergeleken, dan ontstaat het beeld dat in grafiek 4p is te zien.

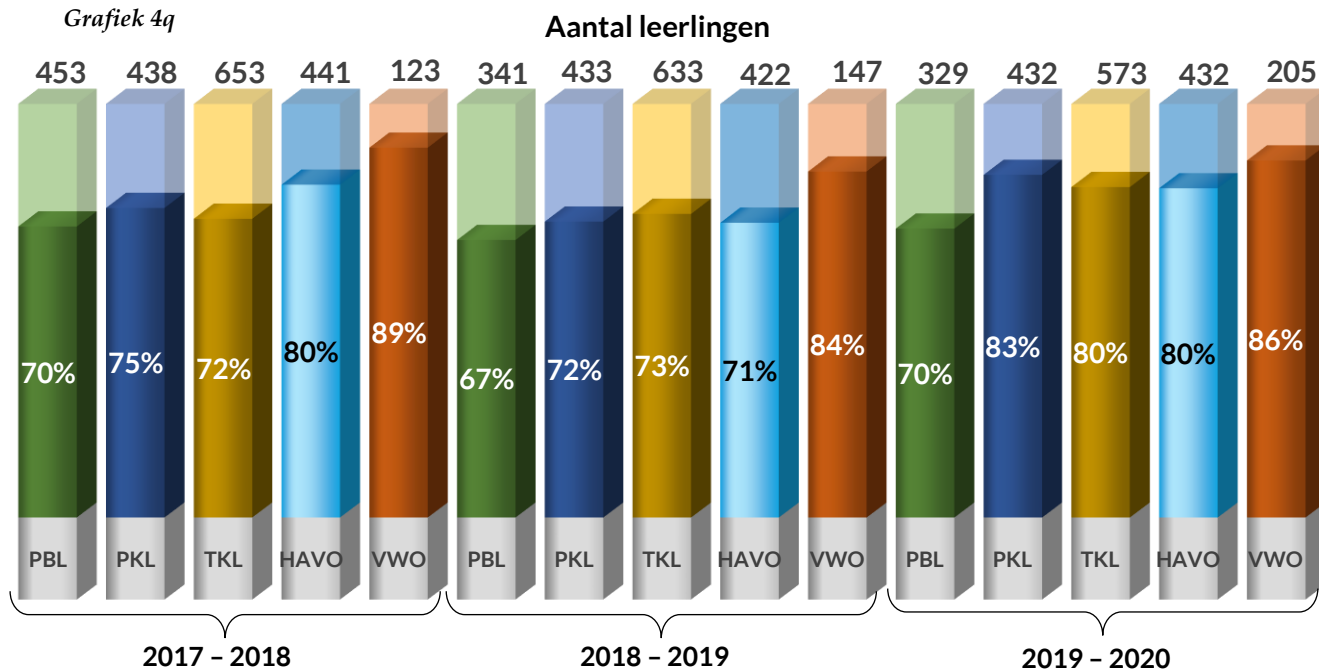
Grafiek 4p

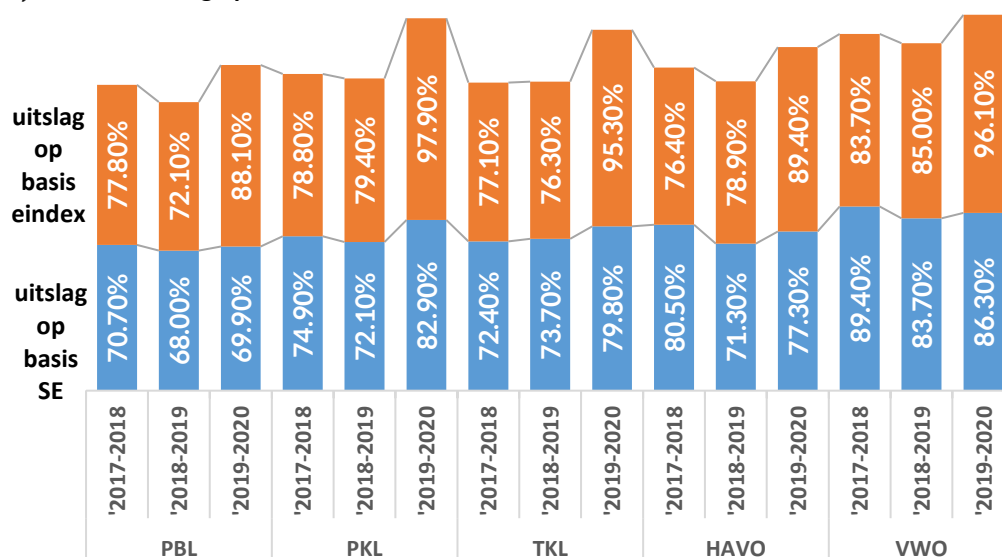
De uitstroom van vsbo, havo en vwo in de schooljaren 2017-2018 t/m 2019-2020 is in grafiek 4q te zien. Grafiek 4q is een weergave, in percentages, van het aantal leerlingen dat zou zijn geslaagd indien het eindresultaat alleen op basis van het schoolexamen tot stand zou zijn gekomen.

In grafiek 4r zijn de percentages van het aantal geslaagden op basis van het schoolexamen (SE) aangegeven t.o.v. het aantal geslaagden op basis van SE en het centraal schriftelijk examen (CSE). Hieruit blijkt dat het CSE weinig negatieve gevolgen heeft voor het slagingspercentage.

Grafiek 4q

Grafiek 4r Uitslag op basis van het schoolexamen t.o.v. van het eindexamen

LITERATUURLIJST

- Ministerie van Onderwijs,
Wetenschap, Cultuur en Sport,
Beleidsorganisatie: Beleidsplan “Tien
jaar innovatie in het voortgezet
onderwijs op Curaçao.” (2015)
- Ministerie van Onderwijs,
Wetenschap, Cultuur en Sport,
Beleidsorganisatie: “Beleidsplan Di Un
Soño pa Trabou” (2019)
- Ministerie van Onderwijs,
Wetenschap, Cultuur en Sport,
Beleidsorganisatie: “Beleidsplan
‘Transitie Raamwerk Voortgezet
Speciaal Onderwijs en Arbeidsgericht
Onderwijs in Curaçao.” (2020)

5.

VEILIGHEID

5.1 SCHOOLVEILIGHEID

Vanuit het onderwijsveld is een duidelijke noodkreet afgegeven omtrent de veiligheid op scholen. *“De stakeholders binnen het onderwijsveld (schoolbesturen, leerlingen, schoolpersoneel, Inspectie Onderwijs, ouders en vakbonden) hebben grote bezorgdheid geuit over de veiligheid op de scholen. Een school moet een veilige plek zijn voor eenieder die daar deel van uitmaakt. Een veilige plek voor de leerling, de leerkracht, de ouders en het personeel van de school.”* (Ministerie van Onderwijs, Wetenschap, Cultuur en Sport (2019), pag. 2).¹⁰ Er zijn vanuit het Ministerie van OWCS diverse overlegmomenten gepland met stakeholders waarbij stil is gestaan bij de fysieke en sociale veiligheid op scholen.

In 2019 zijn het beleid en de wetgeving op het gebied van schoolveiligheid ontwikkeld. Het beleid en de wetgeving omkaderen het speelveld waarbinnen schoolbesturen en scholen veilige schoolomgevingen moeten realiseren. De schoolpraktijk laat, echter, zien dat er naast beleidskaders en wet- en regelgeving meer nodig is om veilige schoolomgevingen te realiseren. Stakeholders in het onderwijsveld geven aan dat zij onvoldoende toegerust worden om een veilige schoolomgeving te kunnen garanderen. Dit is zeker waar, maar ook op

het gebied van aansturing door het bevoegd gezag kan heel wat verbeterd worden. Zo hebben niet alle schoolbesturen een veiligheidsbeleid om het voor scholen makkelijk te maken daarvan afgeleide veiligheidsplannen te schrijven. Waar ook heel dringend aan gewerkt moet worden is een ontruimingsplan per school. Slechts een kleine minderheid van alle scholen heeft zo een geactualiseerd plan.

De wet op schoolveiligheid, een flinke financiële impuls en investeringen in werkuren om documenten te schrijven kunnen scholen helpen om veiligere schoolomgevingen te realiseren.

5.2 TOEZICHT OP SCHOOLVEILIGHEID

De uitdagingen rondom schoolveiligheid binnen scholen zijn niet onopgemerkt gebleven voor de Inspectie Onderwijs. Tijdens de inspectierondes van de afgelopen jaren heeft de Inspectie Onderwijs verkennend onderzoek verricht naar de fysieke en sociale veiligheid binnen de scholen.

De kwaliteitsaspecten van veiligheid zoals beschreven in het toezichtkader¹¹ zijn onderzocht. Bij de uitvoering van de tweede risicoanalyse in het schooljaar 2019-2020 heeft de Inspectie Onderwijs

¹⁰Ministerie van OWCS (2019):
Schoolveiligheidsplan

¹¹ Toezichtkader Funderend, Voortgezet en
Secundair Beroepsonderwijs en Educatie (2014)

zich met name gericht op de volgende aandachtsgebieden:

- het inzicht van de scholen en schoolbesturen in fysieke en sociale veiligheid;
- de preventieve en curatieve maatregelen die scholen nemen om veilige schoolomgevingen te realiseren.

5.3 SCHOOLVEILIGHEID: PERSPECTIEF SCHOOLBESTUREN EN SCHOOLLEIDERS

Voor de Staat van het Onderwijs heeft de Inspectie Onderwijs aan de hand van interviews met zes (6) schoolbesturen elk apart de fysieke en sociale veiligheid binnen hun school/scholen in kaart gebracht. Daarnaast is aan alle schoolleiders een enquête voorgelegd waarin zij de veiligheid op hun scholen beschrijven. Het betreft hier slechts een explorerend onderzoek. Om hoofdzakelijk de sociale veiligheid goed in beeld te krijgen is uitgebreider onderzoek nodig. In onderstaande paragrafen worden de resultaten weergegeven.

5.3.1 FYSIEKE VEILIGHEID

Een school is fysiek veilig als er geen of heel weinig bedreiging van de gezondheid door ongevallen of incidenten bestaat.

In de interviews en in de enquête is gekozen om stil te staan bij de volgende thema's rondom fysieke veiligheid:

- onderhoud van schoolgebouw en -terrein;
- beveiliging en bewaking;
- binnen- en buitenklimaat;
- verkeersveiligheid;
- praktijklokalen;
- verzekeringen.

Onderhoud van schoolgebouwen en -terreinen

Er zijn scholen, zij het gering, zonder of met een zwakke omheining. Ongewenste personen kunnen daardoor gemakkelijk het schoolterrein betreden met alle mogelijke gevolgen van dien. Van verreweg de meeste scholen is de omheining veilig te noemen.

Schoolgebouwen, daarentegen, vertonen veel achterstallig onderhoud. De meest genoemde mankementen betreffen termieten, lekkende daken, losliggende tegels, rioleringsproblemen, niet goed sluitende ramen en elektriciteitsproblemen door oude bekabeling.

Scholen die, daartegenover, recentelijk gebouwd of gemoderniseerd zijn, hebben relatief weinig bouwtechnische problemen.

Beveiliging van schoolgebouwen en personen

Tijdens schooluren worden de schoolpoorten op slot gehouden of is er een of andere vorm van toegangscontrole. Ook bewakingscamera's zorgen voor de veiligheid op het schoolterrein. Verder worden surveillancediensten uitgevoerd door het personeel zelf.

Buiten schooluren worden beveiligingsbedrijven ingeschakeld voor een rijdende patrouille en/of alarmmeldingen, indien de financiële middelen toereikend zijn, of zijn er afspraken met de buurtgemeenschap over de bewaking van het schoolgebouw. Zo signaleren de schoolbesturen dat met name in Bándabou de buurtgemeenschap zeer betrokken is bij de bewaking van de scholen in de buurt.

Binnen- en buitenklimaat

Veiligheid gaat niet alleen om de aan- of afwezigheid van gevaar, maar ook om de

mogelijkheden voor bescherming tegen schade.

Overvolle klaslokalen met weinig ventilatie leiden tot een ongezond binnenklimaat. Vooral in warme periodes kan een klaslokaal heel benauwd zijn. Lusteloosheid en hoofdpijn komen de prestaties van leerlingen niet ten goede.

Zo ondervinden scholen gelegen ten westen van de olieraffinaderij geregeld last van onder andere elementair koolstof. Het is meermalen voorgekomen dat deze scholen iedereen naar huis hebben moeten sturen vanwege klachten als misselijkheid, metaalsmaak in de mond en kortademigheid. Ook scholen die niet direct onder de rook van de raffinaderij gehuisvest zijn, krijgen last als de wind uit het zuidwesten waait.

Verder zorgt een enkele vuil- en tuinafvalverbranding in de buurt hier en daar voor wat rookoverlast bij scholen.

Uitstoot kopieermachine(s)

Bij het gebruik van fotokopieerapparaten en laserprinters kunnen schadelijke stoffen vrijkomen. Daarom zouden deze apparaten in een afzonderlijke ruimte die bovendien goed geventileerd is, geplaatst moeten worden. Een goed werkend ventilatiesysteem zorgt ervoor dat het binnenklimaat voortdurend voorzien wordt van verse, frisse buitenlucht. Door ruimtegebrek is dit niet altijd mogelijk. Men is in het verleden overgestapt op milieuvriendelijke toners, maar door verschillende knelpunten ziet men er steeds meer van af.

Op scholen die geen aparte ruimte hebben voor kopieermachines, staan deze apparaten in de kantoorruimtes of de personeelskamer, waar meestal de ramen openstaan.

Geluidsoverlast

Scholen die geluidsoverlast ondervinden van het verkeer proberen dit te verhelpen door airco's te plaatsen in lokalen die het dichtst langs de drukke weg liggen.

Hygiëne

Schoolbesturen hebben grote uitdagingen voor wat betreft de schoonmaak op de scholen. Vaak wordt er een basisschoonmaak gedaan. Echter, door gebrekkig onderhoud van ramen, die bijvoorbeeld niet sluiten, termieten, veel stof, onrealistische schoonmaakschema's, kunnen de gebouwen niet structureel schoon worden gehouden. Een grondige schoonmaak vindt één keer per jaar plaats. Dit is niet voldoende.

Plagen

Behalve termieten wordt melding gemaakt van een overlast van muggen en wespen/bijen in bepaalde maanden. Ook duiven worden genoemd als een ware plaag. In mindere mate heeft men last van ratten, leguanen en zelfs vleermuizen.

Verkeersveiligheid

De verkeersveiligheid rondom schoolgebouwen is afhankelijk van de ligging van de school. Naast vervuiling en geluidsoverlast hebben met name scholen die langs een hoofdweg liggen meer last van verkeersopstoppingen, en te hard rijdende auto's. Vóór sommige scholen zijn er speciale zebrapaden voor de leerlingen. Deze oversteekplaatsen worden, echter, niet structureel onderhouden door de betrokken overheidssdienst en worden over het algemeen ook niet meer gerespecteerd door automobilisten. Mede om die reden worden verkeersbrigadiers niet meer ingezet, hetgeen het nog gevaarlijker maakt voor leerlingen om de weg over te

steken naar hetzij een bushalte, hetzij een wachtende ouder aan de overkant.

Gymlokalen en praktijklokalen

Niet alle scholen hebben een eigen gymzaal. De gymlessen vinden op een nabijgelegen veld, in een gymzaal van een andere school of in een sportfaciliteit plaats. Die scholen die een gymlokaal tot hun beschikking hebben, kunnen het lokaal soms niet gebruiken omdat het is afgekeurd. Niet alleen het lokaal zelf, maar ook de gymtoestellen moeten aan veiligheidseisen voldoen. Dit is niet altijd het geval.

Scholen in het voortgezet onderwijs hebben doorgaans practicumlokalen. Hier moet flink geïnvesteerd worden in de aanschaf van bijvoorbeeld brandblusapparaten, nooddouches, oogdouches, blusdekens, noodschakelaars, EHBO-koffers gevuld volgens de richtlijnen van het Rode Kruis Curaçao en beschermende kleding / attributen. Ook zouden practicumlokalen een hoofdingang en een nooduitgang moeten hebben die niet geblokkeerd is. Ook de groepsgrootte die per keer in een practicumlokaal les volgt moet onder de loep worden genomen. Verder moeten apparaten en materiaal aan veiligheidseisen voldoen.

Een ander aspect dat naar voren is gekomen is de afwezigheid van een beleid ten aanzien van het veilig opruimen van (oude) chemische stoffen. Het schijnt heel moeilijk te zijn voor de scholen om zich hiervan te ontdoen.

Voor wat betreft de veiligheid van de leerlingen tijdens de praktijklessen in het algemeen kan gesteld worden dat er op scholen richtlijnen zijn voor het veilig omgaan met materiaal en apparaten. Deze regels zijn, echter, niet altijd goed zichtbaar

in de lokalen en worden niet altijd nageleefd.

Verzekeringen

Afhankelijk van het budget van het schoolbestuur, worden leerlingen verzekerd tegen ongevallen bij uitstapjes met de school. Een aantal scholen heeft een extra toelage betaald en een aansprakelijkheidsverzekering afgesloten voor de leerlingen.

5.3.2 SOCIALE VEILIGHEID

In een sociaal veilige school is er geen plek voor grensoverschrijdend gedrag. Alle groepen binnen de school, werknemers, leerlingen, ouders moeten zich hiertegen beschermd voelen. Om enigszins zicht te krijgen over de mate van sociale veiligheid zijn in de interviews met de schoolbesturen en de enquête aan schoolleiders stilgestaan bij de volgende thema's:

- zorgstructuur
- veiligheidsbeleving
 - veiligheidsbeleving personeel
 - werkklimaat leerkrachten
 - veiligheidsbeleving leerling
 - sfeer onder leerlingen
 - interactie leerling en leerkracht
- veiligheidsbevordering
- incidenten en aanpak

De scholen hebben een zorgstructuur die nagenoeg op alle scholen uniform is. De leerkracht of de mentor (in het voortgezet onderwijs) observeert en signaleert of een leerling op didactisch- en gedragsgebied opvalt of uitvalt. Indien dit het geval is probeert hij/zij dit in de klas te remediëren. Ingeval dit niet lukt, wordt de leerling aangemeld bij de zorgcoördinator/het zorgteam binnen de school. Afhankelijk van de situatie wordt een handlingsplan opgezet. Mocht dit geen positief resultaat

opleveren, kan externe hulp van (een) specialist(en) worden ingeschakeld.

De genoemde zorgactoren zijn de schoolmaatschappelijk werker, de interne begeleider, de remedial teacher, de logopedist, de mentor, en de decaan. De uitdaging voor scholen is het tekort aan schoolmaatschappelijk werkers. De schoolmaatschappelijk werkers die er zijn moeten meerdere scholen bedienen. De problemen zijn soms groot en complex en doordat de schoolmaatschappelijk werker niet voltijds gebonden is aan een school vertraagt dit de hulpverlening. Omdat de schoolmaatschappelijk werkers niet voltijds op school zijn, hebben ze vaak geen eigen werkruimte voor onderhoud met de leerlingen. Dit wordt vaak als vervelend ervaren.

Interne begeleiders (IB-ers) zijn in de meeste gevallen leerkrachten die een aantal taakuren hebben om als IB-er te werken. Dit wordt als niet effectief beoordeeld daar de hulp aan leerlingen lang niet altijd is te passen in de toegewezen taakuren.

Veiligheidsbeleving

De vraag hoe men omgaat met persoonsgegevens is door iedereen beantwoord met heel discreet en secuur. Alle schoolbesturen hebben maatregelen getroffen om deze gegevens veilig te stellen en hebben instructies gegeven aan hun scholen hoe daarmee om te gaan.

Werkklimaat leerkrachten

Het werkklimaat is als rustig en fijn te noemen en er heerst een prettige sfeer. Op met name kleinere scholen heerst een hechte band. Op de vraag hoe de Coronapandemie de veiligheidsbeleving heeft beïnvloed is naar voren gekomen dat sommige leerkrachten zich ongehoord en onbegrepen hebben gevoeld. Men vond

dat te weinig rekening is gehouden met hun onzekerheid en vrees. Ook tussen collega's heeft dit voor de nodige fricties gezorgd.

Sfeer onder leerlingen

De sfeer is over het algemeen goed te noemen, alhoewel er enkele leerlingen bij zijn die gedemotiveerd zijn en/of door sociale omstandigheden thuis, problemen op school veroorzaken.

Interactie leerling en leerkracht

De interactie tussen de leerling en leerkracht is positief beschreven. Door professioneel op te treden kan er wederzijds respect worden opgebouwd. Door veel te communiceren, corrigerend op te treden en door (individuele) gesprekken met de leerling wordt gedragsverandering, daar waar nodig is, bewerkstelligd.

Incidenten en aanpak

Ondanks de over het algemeen prettige sfeer op scholen zijn er incidenten. Pesterijen, verbale agressie tegenover het personeel en medeleerlingen en vechtpartijen vormen de meest voorkomende categorie incidenten op scholen.

Scholen reageren wisselend op de incidenten. Bij gebrek aan duidelijke protocollen is de leiding soms handelingsverlegen, hetgeen een adequate aanpak in de weg staat. In andere gevallen wordt kordaat gereageerd en wordt de zaak, indien nodig, met externe hulp afgehandeld.

Om de veiligheidsplannen van de school aan te scherpen is het belangrijk om te meten hoe de actoren veiligheid beleven. Deze meting wordt door een klein aantal scholen gedaan. In de meeste scholen wordt de veiligheidsbeleving van

leerkrachten, echter, geconcludeerd uit functioneringsgesprekken en plenaire vergaderingen. Verder wordt aangegeven dat veiligheid aangekaart wordt tijdens de lessen sociaal-emotionele vorming. Er moet gewerkt worden aan een structurele inbedding van een jaarlijks meetmoment bij leerlingen en leerkrachten.

De resultaten van een dergelijk onderzoek moeten leiden tot (bijvoorbeeld) aanpassing van het schoolveiligheidsplan in het algemeen door middel van protocollen en regels en programma's voor

sociaal-emotionele vorming in het bijzonder.

Hoewel aanscherpen van regels belangrijk is, is continue communicatie net zo belangrijk. In een immer verhardende maatschappij zouden waarden en normen een prominenter rol moeten hebben binnen de school, niet alleen tijdens lessen sociale vorming, maar zouden geïntegreerd moeten zijn in het hele curriculum.

6. AANPAK

6.1 ALGEMENE AANPAK

Om inzicht te krijgen in de demografische gegevens van leerlingen, een simpele vergelijking te maken tussen de opbrengsten van de leerlingen in de afgelopen drie schooljaren en een inventarisatie te maken van de incidenten die op de scholen hebben plaats gevonden hebben we gebruik gemaakt van de volgende datasets:

- ontwikkelingen in het onderwijs: bestaand beleid en kennis binnen het Ministerie van OWCS;
- demografische gegevens van de leerlingen: het Model opgave leerlingen;
- opbrengsten: de resultaten verwijzingsprocedure fo, de doorstroomformulieren; het Ex2- en het Ex5-formulier;
- veiligheid: kwalitatief onderzoek, waarbij door middel van interviews met schoolbesturen en een enquête onder schoolleiders inzicht wordt gegeven in de veiligheidsbeleving en de strategische aanpak van veiligheid op scholen.

Om een hoge kwaliteit van de data te garanderen, zijn de Modellen opgave leerlingen opgeschoond. Onjuiste gegevens zijn daarmee zoveel mogelijk uit de datasets gehaald. Hieronder worden de datasets kort besproken.

6.2 ONTWIKKELINGEN IN HET ONDERWIJS

Voor de meest actuele ontwikkelingen binnen alle onderwijstypes is gebruik

gemaakt van geldende beleidsdocumenten over ontwikkelingen in het onderwijs en door het bevragen van inspecteurs en beleidsmedewerkers van het Ministerie van OWCS.

6.3 DEMOGRAFISCHE GEGEVENS

Zoals in de inleiding (paragraaf 1.5) is aangegeven zijn in deze Staat van het Onderwijs alleen de door de overheid bekostigde scholen meegenomen in de analyses. Deze scholen leveren vier keer per jaar het Model opgave leerlingen in.

Schoolbesturen zijn wettelijk verplicht om dit model volledig in te vullen en aan het Ministerie van OWCS te doen toekomen.

De Inspectie Onderwijs heeft tijdens haar controle van de ingeleverde modellen in de afgelopen schooljaren geconstateerd dat niet gecontroleerde en niet volledige modellen werden ingeleverd door de schoolbesturen.

Voor de verslaggeving van het schooljaar 2019-2020 heeft de Inspectie Onderwijs een extra controle uitgevoerd, ondersteund door de beleidsorganisatie en het Centraal Bureau van Statistiek (CBS).

Alle data van de door de overheid bekostigde scholen zijn samengevoegd en gecontroleerd op nauwkeurigheid. Eventuele ontbrekende, onjuiste of onvolledige gegevens werden gecorrigeerd.

6.4 OPBRENGSTEN

In deze Staat van het Onderwijs wordt voor de opbrengsten gebruik gemaakt van de volgende data:

- de resultaten van de eindtoets funderend onderwijs (EFO);
- het advies opgenomen in het onderwijskundig rapport;
- de behaalde cijfers voor school- en centrale examens in het voortgezet onderwijs;
- het aantal leerlingen in het voortgezet onderwijs dat overgaat naar het volgende leerjaar of doubleert (doorstroom);
- het aantal leerlingen in het voortgezet dat wel of niet een

diploma/getuigschrift behaalt
(uitstroom),

6.5 VEILIGHEID

Aan de hand van interviews met de schoolbesturen en een enquête aan schoolleiders is inzicht gegeven in de veiligheidsbeleving op scholen en de strategische aanpak van veiligheid door schoolleiders.